

ara.cat

ELS PRESOS POLÍTIQS DEL PROCÉS

DIGNES, PACÍFICS I DEMÒCRATES

Aquests últims anys hem viscut una nova primavera catalana, la gent ha sortit al carrer a fer política, ha reclamat poder decidir, ha forçat el final del règim de la Transició del 1978, ha portat a un canvi del sistema de partits, ha exigint més democràcia, més llibertat, més justícia. La resposta de l'Estat ha sigut visceral i colpidora, fins al punt de posar en joc la mateixa essència democràtica institucional. Catalunya viu ara mateix sota una pressió autoritària inèdita. D'aquí que les apel·lacions a defensar la democràcia no siguin gens exagerades, tenen tot el sentit. Venen altre cop temps foscos, trontolla l'estat de dret a Espanya, violentat fins a extrems indicibles, d'una manera impròpia d'una societat europea avançada.

Nou polítics i líders civils pacífics elegits democràticament són a la presó. Són presos polítics. Set més són a l'exili. Són exiliats per motius polítics. És una vergonya. A tretze d'aquests representants ara privats de llibertat se'ls acusa de rebel·lió i sedició a partir d'una violència que no ha existit mai, que no han exercit ni han promogut mai. Al contrari. L'acusació és una falsedat, una ficció jurídica inaudita. El món ho ha vist: durant tots aquests anys de mobilitzacions massives, el moviment sobiranista català ha sigut immaculadament i emfàticament pacífic. S'ha alçat tossudament en peu de pau, s'ha adreçat a tothom amb raons i arguments, s'ha esforçat a incloure totes les sensibilitats ideològiques democràtiques, de totes les procedències i cultures. Ha fugit dels discursos identitaris, s'ha esforçat per superar el nacionalisme clàssic, per bastir un marc de discussió participatiu. Ha sigut exemplar. Altra cosa ha sigut l'estratègia seguida.

En tot cas, en aquests moments tan greus, tan dramàtics, per difícil que sigui, així ha de seguir sent. Malgrat la duresa i la profunda incomprensió exercides també tots aquests anys des dels nuclis de poder polític, judicial, mediàtic i econòmic espanyols, així s'ha de mantenir el moviment sobiranista. Ara com sempre: digne, pacífic, democràtic. Sense caure en provocacions ni sectarismes, sense defallir. La idea d'un sol poble, la idea de concòrdia, ha de seguir marcant l'horitzó, per més dolor i ràbia que ara senti tanta gent.

Aquest índex és interactiu, clica sobre els títols
per accedir als articles

9 presos polítics

Mobilitzacions de suport

La veu dels familiars

La veu dels presos

**El dia a dia a Alcalá-Meco,
Estremera i Soto del Real**

Un anàlisi polític

Més de 600 quilòmetres

9 presos polítics

JORDI SÀNCHEZ

- Soto del Real
- Empresonat des del **16/10/2017**

“No hi ha presó que pugui privar-nos de ser com som, de pensar com pensem i d’estimar la gent que estimem”

JORDI CUIXART

- Soto del Real
- Empresonat des del **16/10/2017**

“La causa contra Catalunya és avui més que mai una causa contra la democràcia. Em sento més unit que mai a tots vosaltres. Visca la llibertat”

ORIOI JUNQUERAS

- Estremera
- Empresonat des del **02/11/2017**

*“Seguiu, no defalliu mai,
lluiteu amb optimisme contagiós.
Només la voluntat de tots vosaltres
farà que un dia pugui sortir de la presó”*

JOAQUIM FORN

- Estremera
- Empresonat des del **02/11/2017**

*“Mesos de grisor tenyits
tan sols pel groc de la vostra solidaritat.
Les vostres mostres de suport
ens recorden que no estem sols. Gràcies!”*

DOLORS BASSA

- Alcalá-Meco
- Empresonada entre el **02/11/2017**
i el **04/12/2017**, hi torna el **23/03/2018**

*“Gràcies pels suports de tothom.
Em defensaré, no som delinqüents.
Us estimo a tots!
Un gran agraïment als que hi sou sempre”*

JORDI TURULL

- Estremera
- Empresonat entre el **02/11/2017**
i el **04/12/2017**, hi torna el **23/03/2018**

*“Vaig passar de presidenciable a presidiari.
Un cop fort, però les meves conviccions
són més fortes”*

RAÜL ROMEVA

- Estremera
- Empresonat entre el **02/11/2017** i el **04/12/2017**, hi torna el **23/03/2018**

“Molt agraïts per les mostres de suport contínues. La nostra demanda és legítima i pacífica. Com sempre: civisme i democràcia”

JOSEP RULL

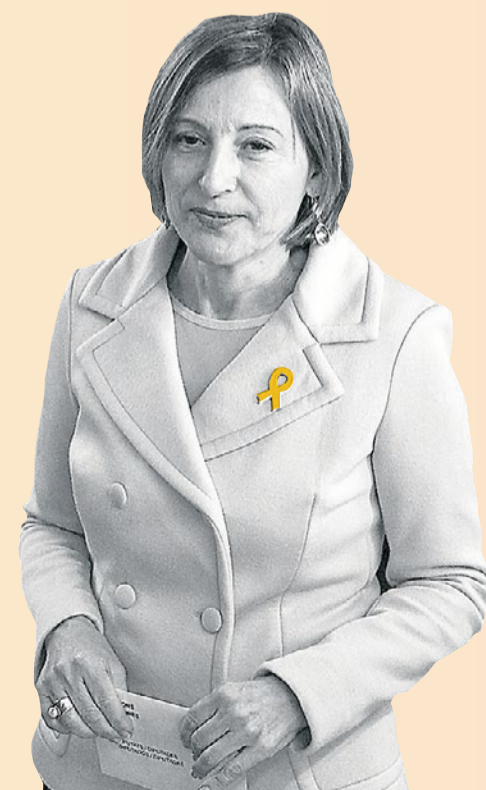
- Estremera
- Empresonat entre el **02/11/2017** i el **04/12/2017**, hi torna el **23/03/2018**

“Estem forts malgrat el patiment. Us veiem i ens emocionem. La vostra mobilització cívica i incansable és la nostra esperança”

CARME FORCADELL

- Alcalá-Meco
- Empresonada entre el **09/11/2017** i el **10/11/2017**, hi torna el **23/03/2018**

“Consciència tranquil·la i cap molt alt. Si ploreu, abraceu-vos, estimeu-vos, aixequen-vos i continueu més units i més forts. Ens en sortirem”

Mobilitzacions de suport

16/10/2017

Empresonament de Jordi Sànchez i Jordi Cuixart. Pocs minuts després que es conegui la decisió de la justícia espanyola, les cassoles en senyal de protesta comencen a sonar amb força arreu de Catalunya i desenes de persones es concentren a la plaça Sant Jaume.

Entre les mostres de solidaritat que es produeixen a tot el territori, una dona de Sant Fruitós de Bages, l'Anna, decideix baixar al carrer amb la seva flauta a interpretar 'El cant dels ocells'. El primer dia toca sola però baixarà cada dia mentre hi hagi presos polítics i l'acompanyaran una desena de músics més. Un setantena de localitats més imiten el gest cada dia, tocant a més a més 'Els segadors' i 'L'estaca'.

17/10/2017

Òmnium Cultural i l'Assamblea Nacional Catalana convoquen una aturada a les dotze del migdia davant els llocs de feina com a mostra de rebuig als dos empresonaments. A la tarda, desenes de milers de persones surten al carrer arreu del territori. A la confluència entre el passeig de Gràcia i la Diagonal, a Barcelona, s'encenen milers d'espelmes com a mostra de suport.

21/10/2017

Unes 450.000 persones omplen el passeig de Gràcia de Barcelona en una manifestació per demanar l'alliberament dels Jordis que compta amb la participació de tots els membres del Govern. Els assistents també criden proclames contra el 155, que Mariano Rajoy ha anunciat aquell mateix matí.

02/11/2017

La jutge de l'Audiència Nacional Carmen Lamela decreta presó incondicional per a Oriol Junqueras, Carles Mundó, Jordi Turull, Josep Rull, Raül Romeva, Dolors Bassa, Meritxell Borràs i Joaquim Forn i presó sota fiança per a Santi Vila. En resposta la gent torna a sortir al carrer: milers de persones clamen per l'alliberament dels presos davant el Parlament de Catalunya, a Barcelona, i a les principals places de Lleida, Tarragona i Girona.

08/11/2017

Milers de ciutadans aturen el país per protestar per la "vulneració de drets i llibertats" per part de l'Estat. L'aturada, protagonitzada pels talls de carreteres i a les principals estacions de tren dels CDR, arriba sis dies després de l'empresonament de mig Govern.

11/11/2017

Més de 750.000 persones omplen el carrer Marina de Barcelona en una de les mobilitzacions més multitudinàries per reclamar la llibertat dels presos i en què els familiars fan sentir la seva veu. Els manifestants il·luminen amb els seus telèfons mòbils més de tres quilòmetres de via.

16/11/2017

Fa un mes que Jordi Sànchez i Jordi Cuixart són a la presó i ara els acompanyen set membres del Govern. En un acte en suport als presos es munta un llaç gegant de llum a la plaça Sant Jaume.

**LLIBERTAT
PRESOS
POLÍTICS!**

20/11/2017

El col·lectiu de bombers fa un acte per denunciar l'aplicació de l'article 155 i no s'oblida dels presos polítics.

02/12/2017

L'ANC organitza el Concert per la llibertat dels presos, que reuneix 50.000 persones a l'Estadi Olímpic Lluís Companys. El color groc predomina entre els assistents, que al final del concert canten amb determinació *Els segadors*. Entre els artistes que hi actuen hi ha Beth, Pau Alabajos, Cesc Freixas, Paula Valls, Judit Neddermann, Els Catarres, Itaca Band, Buhos, Animal, Xeic!, Doctor Prats, Oques Grasses i La Banda Impossible.

04/12/2017

El jutge Pablo Llarena fixa fiances de 100.000 euros per a Meritxell Borràs, Dolors Bassa, Raül Romeva, Jordi Turull, Josep Rull i Carles Mundó i els consellers i les conselleres surten de les presons d'Estremera i Alcalá-Meco després de 32 dies. Però encara queden a Estremera Oriol Junqueras i Joaquim Forn i a Soto del Real Jordi Sànchez i Jordi Cuixart. Milers de persones es concentren en diferents places arreu del territori contra la decisió del jutge de mantenir Junqueras, Forn i els Jordis a la presó.

07/12/2017

45.000 persones col·lapsen els carrers de Brussel·les vestits de groc per demanar la llibertat dels presos polítics catalans, en una mobilització que porta per lema: "Desperta, Europa".

21/12/2017

Dia d'eleccions a Catalunya, convocades pel govern de Mariano Rajoy a través de l'aplicació de l'article 155. El color groc i els llaços en suport dels presos polítics protagonitzen els comicis.

4/01/2018

Manifestació a Sant Vicenç dels Horts, el poble d'Oriol Junqueras, per demanar el seu alliberament i el de la resta de presos.

16/01/2018

Es compleixen tres mesos de l'empresonament de Jordi Sànchez i Jordi Cuixart. Òmnium Cultural i l'ANC convoquen actes en solidaritat. La manifestació més multitudinària acaba davant el TSJC, al passeig de Lluís Companys.

16/02/2018

El 16 de febrer, quan fa quatre mesos que van entrar els primers presos polítics catalans, les entitats tornen a convocar una manifestació, aquest cop a plaça Sant Jaume, que s'il·lumina en solidaritat als empresonats.

21/02/2018

La fira d'art contemporani ARCO decideix retirar de l'exposició l'obra de l'artista Santiago Sierra que parla sobre els presos polítics a Espanya i en què surten els retrats d'Oriol Junqueras i Jordi Sànchez. Els responsables acaben demanant perdó per les crítiques de censura tot i que decideix no tornar a exposar la peça.

16/03/2018

La plaça Universitat de Barcelona s'omple de cartells que demanen "Llibertat presos polítics!" el dia que es compleixen cinc mesos de l'empresonament dels Jordis.

22/03/2018

El dia del ple d'investidura de Jordi Turull els llaços grocs hi són presents en record dels presos polítics.

23/03/2018

El jutge Pablo Llarena torna a enviar a presó sense fiança a Josep Rull, Jordi Turull, Dolors Bassa, Raül Romeva i Carme Forcadell -l'expresidenta del Parlament ja hi havia passat una nit tot i que n'havia pogut sortir pagant una fiança de 150.000 euros-. Immediatament després que es conegui el dictat, els carrers d'arreu de Catalunya tornen a omplir-se de manifestants al crit de "Llibertat presos polítics!", convocats pels CDR.

15/04/2018

Un dia abans que es compleixi mig any de l'empresonament dels Jordis, i ara amb 9 presos polítics a Madrid, 750.000 persones desborden Barcelona contra la repressió. El lema de la marxa: "Pels drets i les llibertats, us volem a casa". La manifestació és transversal i reuneix l'independentisme amb els comuns i els sindicats.

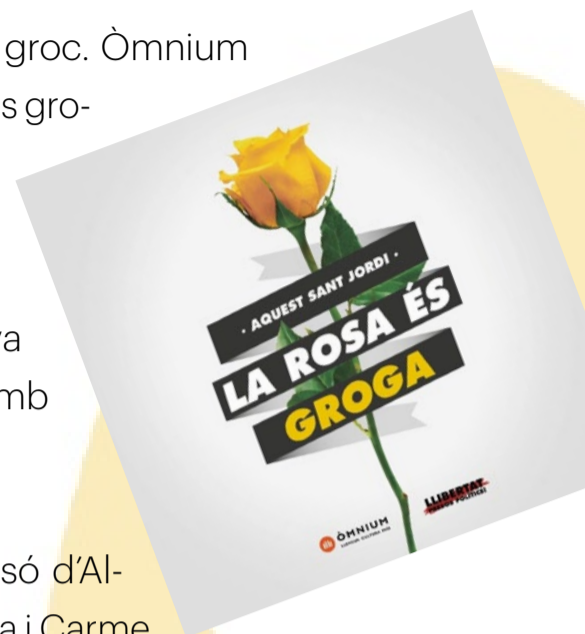
23/04/2018

El Sant Jordi més reivindicatiu es vesteix de groc. Òmnium cultural promou una campanya per reglar roses grogues en suport als presos i els llaços grocs es poden veure arreu, tant en compradors de llibres, com en escriptors, com en membres del gremi editorial. A la plaça Catalunya es munta una estructura gegant adornada amb flors grogues.

A més a més, una de les tanques de la presó d'Alcalá-Meco, on són empresonades Dolors Bassa i Carme Forcadell, apareix decorada amb 200 roses vermelles.

27/04/2018

Km per la Llibertat és la iniciativa de 280 corredors que durant tres dies fan una marxa per relleus des de les portes del Parlament de Catalunya fins a les presons madrilenyes on estan empresonats Sánchez, Cuixart, Junqueras, Forn, Turull, Rull, Romeva, Bassa i Forcadell.

La veu dels familiars

**BERNAT
PEGUEROLES**
MARIT DE
CARME FORCADELL

**“La casa se m’ha fet gran.
Però tenir els meus fills al costat m’ajuda”**

PER NÚRIA ORRIOLS

Bernat Pegueroles és el marit de l'expresidenta del Parlament Carme Forcadell, empresonada a Alcalá-Meco des del 23 de març. A mesura que passen els dies intenta acostumar-se a l'absència, a la logística que comporta la presó, a les trucades de cinc minuts... Mentre dura l'entrevista li sona el mòbil: és ella.

¿L'expresidenta Forcadell va viatjar a Madrid assumint que la tancarien a la presó?

Havia preparat la bossa per si la feien quedar. Quan érem allà vam tenir l'esperança que la deixarien en llibertat perquè va poder sortir a dinar un cop va haver declarat. Però no, la van empresonar. Almenys vam poder passar aquella estona junts.

I després d'aquell dia, l'ha tornat a veure més?

Sí, hem pogut fer els dos vis-a-vis [trobades sense vidre] a què tenim dret cada mes. Un per als quatre membres de la família i un altre per a ella i jo sols, l'íntim.

Com la va veure?

Estava trista. Ha passat de no parar a no poder fer res.

Acaben de ser avis.

Sí. A ella li encanta poder estar amb el seu net, però ara ja fa més de 20 dies que no el veu. La setmana que ve el portarem en la visita a través del vidre. Té 7 mesos. [...] En aquesta època canvien molt i fan moltes coses noves. Tot això s'ho perdrà.

Com és el seu dia a dia a la presó?

Es lleva a dos quarts de vuit, fa cua per esmorzar i llavors té una estona de pati. Després dina, la tornen a tancar de dos quarts de tres a les cinc i després pot sortir al pati un parell d'hores més fins a l'hora de sopar. Llavors, a la cel·la. S'hi passen entre 15 i 16 hores. Durant les hores del pati poden trucar, només a qui

els ha autoritzat la presó: 10 trucades en una setmana, 50 minuts en total.

Passa ràpid.

Sí, normalment es talla sense que ens hàgim pogut dir adeu. Hem establert un protocol. Ella primer em diu què necessita, jo li dic el que és important i, si ens sobra temps... el que sigui.

Suposo que l'ajuda estar amb la consellera Dolors Bassa.

Sí, està acompanyada l'ajuda. Comparteixen una cel·la de 18 metres quadrats, amb dues lliteres, un lavabo i un prestatge de ciment. Ara han demanat dues cel·les individuals per si l'empresonament dura gaire. La Dolors l'ha ajudat a apuntar-se a activitats, ja que per a tot s'ha de demanar permís. M'ha explicat que vol fer anglès, francès, ceràmica, màquines i aeròbic [...].

Família

"A ella li encanta poder estar amb el seu net, però ara ja fa més de 20 dies que no el veu"

Quina relació hi ha amb les preses?

Són al mòdul B2, que és de respecte. La majoria són dones entre 30 i 40 anys tancades per passar droga, d'origen sud-americà i en tot moment m'ha dit que hi té bona relació. Li pregunten coses, la coneixen, surt a la televisió. Amb els funcionaris també hi té bon tracte.

I vostè com està?

La casa se m'ha fet gran. Tinc una empresa i els meus fills hi treballen. Molts dies venen a casa i els faig el dinar. Tenir la família al costat m'ajuda. Sense els fills seria molt més dur.

Creu que s'ha parlat menys de les preses?

Sí, se'n parla menys. No sé si té a veure amb el fet que siguin dones. Era diferent quan la Carme era a fora. Quan anava pels llocs tothom la parava. Sempre explico que tenim un mapa de Catalunya, petit, penjat a la paret de casa i allà marcava amb agulles tots els pobles que havia recorregut des del 2012 sent presidenta de l'ANC i després presidenta del Parlament. N'hi ha quatre-centes!

Com ho heu viscut a Sabadell?

Amb molt suport dels veïns. La gent em para i em dona suport i força. Em pregunta com està. Dic que bé.

Funciona la xarxa de solidaritat de les famílies?

Sí, soc de l'associació que han fet els familiars. T'ajuda i et dona facilitats. La majoria són dones i són molt fortes. És un no parar.

Tenia por del que podia passar, s'ho imaginava?

M'ho podia imaginar o no, però era la vida de la Carme. Tampoc m'hauria fet cas del que li hagués dit. Ella feia la seva feina, que era ser presidenta del Parlament, i jo li donava suport.

Quina esperança té ara?

Ara no en sé veure. Pel que diu la premsa de Madrid, a l'octubre hi haurà el judici i per Nadal la sentència. Però el jutge podria deixar-los lliures demà, si volgués. No hi ha cap sentència. No té sentit que la Carme sigui a la presó.

I a escala internacional?

Serà molt important si Alemanya, el Regne Unit, Bèlgica i Suïssa diuen que no a l'extradició. És on es veurà que la rebel·lió no té fonament.

Com ha viscut que uns se n'hagin anat i els altres siguin a la presó?

Viure a fora, lluny de la família, també ha de ser molt dur. La presó és dura, però l'exili també.

Heu pensat d'anar a explicar-vos també a Espanya?

S'ha provat, des de l'associació de familiars, però és molt complicat. Tenen assumit un relat fet al revés: que aquí no es pot parlar, que es trenquen les coses, que hi ha hagut violència [...]. Jo confio més en l'exterior.

Preventiva

“El jutge podria deixar-los lliures demà, si volgués. No hi ha cap sentència. No té sentit que la Carme sigui a la presó”

MONTSE BASSA
GERMANA DE DOLORS BASSA

PAU SURROCA BASSA
FILL DE DOLORS BASSA

“Mig Parlament no va mirar a la cara dels familiars dels presos. Ho tinc gravat”

PER MARC TORO

Pau Surroca Bassa (26 anys) i Montse Bassa (52 anys) són un dels dos fills i la germana de la consellera d'Afers Socials, Dolors Bassa. El jutge Pablo Llarena l'ha tancat preventivament a Alcalcá-Meco per segon cop, on ja fa 24 dies que hi és. Els seus familiars volen convertir-se en la seva veu perquè no caigui en l'oblit.

Com està la consellera Bassa?

Pau: Ara bastant bé, dins dels termes que es poden entendre. Sobretot els primers dies costa, perquè els horaris d'allà són molt marcats i rigorosos, però està forta i serena. Alhora també té un sentiment de tristesa per la injustícia i la situació.

Montse: En el primer vis-a-vis, la primera setmana que va entrar a presó, ens va dir molt clarament que el tema anava per llarg. Ho té molt clar. Tenim la sort que el seu advocat li parla molt clar i, tant per a ella com per a nosaltres, és millor parlar amb aquests termes. El més dur de ser a la presó és sempre tenir l'esperança de poder sortir la setmana següent i no sortir. Això va ser molt frustrant l'altra vegada.

Esperava tornar a entrar a presó quan va anar a declarar al Suprem?

P.: Sempre t'aferres a la possibilitat, encara que sigui petita, que surti bé, però evidentment sabia on anava i les conseqüències que hi podia haver. I nosaltres tampoc ens volíem enganyar. Encara que ho tinguis mig assumit, però, quan t'ho diuen és un cop dur. Amb el pas dels dies et vas aixecant i recuperant l'ànim, i ara veiem que la millor manera de combatre la situació és donant-li veu i fent actes per explicar-ho.

M.: Com que va deixar l'escó i no es va quedar a Brussel·les, creia que tenia opcions de no anar a presó. Però no s'esperava el processament per rebel·lió.

Això ens va desmuntar a nosaltres i a ella.

Com és el seu dia a dia a la presó?

P.: Allà tenen els horaris molt marcats i tot és molt rigorós. Si no tens activitats i tens moltes hores lliures, és més complicat. Ara li han autoritzat fer alguna activitat, que és molt difícil que t'autoritzin perquè la burocràcia va molt lenta, i també s'aferria a cartes i a premsa catalana que rep i li va molt bé per estar al dia, estar informada i sentir-se més propera.

M.: El dia a la presó comença a les set del matí, que s'han d'aixecar per dutxar-se. A dos quarts de vuit han d'anar a esmorzar, que dura 10 minuts, és en silenci i han de seure soles. Llavors tenen el matí lliure fins a dos quarts de dues, i s'organitzen el temps per tenir el cap ocupat: caminen una mica al pati, llegeixen, escriuen i no gaire res més. Després van a dinar, que també té temps limitat i és igualment en silenci.

Mentalizada

“En el primer vis-a-vis ens va dir que això va per llarg. [La Dolors] ho té molt clar”

P.: Havent dinat, estan tancades a les cel·les fins a dos quarts de sis i llavors hi ha aquestes activitats d'una hora o hora i mitja, com ara aeròbic o treballs

manuals. Però per participar-hi has de fer una instància que ha d'arribar al director i te l'han d'acceptar. El primer cop que va ser a presó pràcticament no va poder començar les activitats. Ara fa aeròbic.

M.: I quan acaba aquesta activitat, torna a començar la rutina del matí per esperar l'hora de sopar i després les tanquen de seguida a la cel·la. A dos quarts de deu passen a fer el recompte, i això la Dolors ho porta molt malament perquè vol dir tornar-se a aixecar del llit on estan estirades i posar-se fermes darrere la porta. Haver de fer això ho troba indigne.

L'anterior cop que va ser a presó, tant Bassa com la també consellera Meritxell Borràs van dir que havien rebut un bon tracte. Ara també?

P.: Els funcionaries tenen un tracte correcte i professional.

M.: Quan va entrar aquesta segona vegada, el director de la presó li va dir que no tindria un tracte preferent, cosa comprensible. El que sí que va comentar és que notava que són més estrictes ara que en l'anterior ocasió. Es nota més controlada.

Tenint en compte les restriccions del centre penitenciari, quan podeu veure la consellera?

P.: Tenim una visita setmanal de 40 minuts a través d'un vidre. Quaranta minuts que et passen volant. Portes una

llista apuntada amb les quatre coses que li vols dir, les quatre que ella et vol dir i, després, pràcticament ja és l'hora. Tenim moltes sol·licituds de gent que la vol anar a veure, i a nosaltres també ens agrada anar-hi sovint i ho hem de compaginar com podem. I després hi ha un vis-a-vis d'una hora i mitja o dues hores –en funció del dia i hora– al mes. De moment n'hem fet un al març i en farem un altre a finals d'abril.

M.: Les normatives d'Alcalá-Meco són bastant antigues, perquè dins la llista de màxim de 10 persones que la poden anar a veure hi hem de comptar també les parelles dels fills de la Dolors, que la normativa les comptabilitza com a amistats. Això m'indigna perquè la meitat de la gent que hi hem de posar són familiars, i queden molt poques places per posar-hi amistats. I el que empitjora és que si alguna d'aquestes amistats surt de la llista per deixar lloc a una altra persona, no hi pot tornar fins al cap de sis mesos. Per tant, has de pensar molt bé qui autoritzes.

La gent autoritzada també pot ser al vis-a-vis?

M.: No. Tant en el vis-a-vis com en el vis-a-vis íntim només hi pot anar la família directa, demostrable amb el llibre de família. Per tant, només hi entrem jo, els seus fills i la seva mare. I ara la Dolors té una parella, però com que no estan casats no poden tenir vis-a-vis. Per sort, com que és advocat, té temps il·limitat en les comunicacions a través del vidre.

I a tot això se li suma el fet que la presó és a Madrid.

M.: Exacte. I això vol dir que has d'agafar l'AVE de bon matí i tot el que implica. La meva mare és gran, té 86 anys, i fa 1.400 quilòmetres per anar a veure la seva filla. Però ho aguanta, pobra.

En l'àmbit familiar, què està deixant de viure Bassa mentre és a la presó?

M.: Ella dins de la presó no troba a faltar res de material; el que troba a faltar és el paisatge, la família, els records...

P.: També dinars familiars. I té una neta petita de 3 anys, filla del meu germà Josep. En dies especials, com el de la mona, ens ha comentat per carta que hi pensava.

Després del primer cop la presó, la vau notar canviada?

P.: Valorava molt més molts petits detalls que normalment et passen per alt, com pot ser un 'whatsapp' de bon dia o bona nit. O petits luxes com el sopar.

M.: Hi ha un detall que em sembla molt visual. Just l'endemà de la presó es va dutxar aquí a casa, i quan va sortir es va desmuntar i es va emocionar perquè va veure que l'aigua sortia seguida. Feia molts dies que es dutxava en aquell tipus de dutxes que has d'anar aguantant perquè surti un rajolí d'aigua. Li va costar fer vida normal en sortir. No li agradava gaire parlar del tema i vam anar a fer moltes passejades pel Ter i pel Montgrí, parlant molt amb el Pau i

amb mi. Va necessitar el seu temps per poder començar a recuperar la normalitat. Just quan la començava a recuperar, ha hagut de tornar a entrar a presó.

En algun moment creieu que s'ha penedit del paper que va tenir al Govern per l'1-O?

M.: No. Ella sempre ha tingut el convenciment que feia una cosa ben feta, que no va fer res malament i que és innocent. Mai ha expressat que es penedís d'aquest tema perquè, de fet, ho va fer tot legal.

P.: Tant ella com nosaltres, a més, pensem que un acte de democràcia com votar no pot tenir cap acusació ni cap agreujant.

M.: Totes les persones que coneixen la Dolors creuen que no s'aguanta per enlloc que atribueixin violència a una persona com ella. Tenim l'esperança que això es desmunti pel seu propi pes. Ha anat a la presó perquè tots nosaltres poguéssim votar, i ben orgullosos que estem d'haver-ho pogut fer, era el mandat del poble.

Després de la DUI, en un primer moment va anar a Brussel·les. Algun cop li heu dit que s'hauria d'haver quedat?

M.: Ella només va anar a una reunió a l'estranger perquè el president Carles Puigdemont els va citar, i nosaltres sempre diem el mateix: és una decisió personal, la Dolors sabia perfectament el que feia i sempre ho hem respectat.

És ella qui tenia la informació de tot i mai ho he posat en dubte. Donem suport a tot el que ella decideix.

Com ha viscut els últims esdeveniments polítics, des de la presó?

M.: Hi ha dues coses que sempre ens repeteix: una, que seria urgent que hi hagués govern.

P.: Per recuperar les institucions i tirar endavant.

M.: I l'altra, que sobretot les mobilitzacions siguin pacífiques. És un tema que la preocupa molt.

Quan surti de la presó, creieu que voldrà continuar en la política activa o que preferirà tornar a fer de mestra a Torroella de Montgrí?

M.: El que toca ara és que pugui sortir de la presó i reincorporar-se a la seva antiga feina. És el que va dir i el que té intenció de fer. Tant de bo pugui sortir per recuperar aquesta vida familiar que es mereix. Crec que en la vida política ho ha fet tot i més per a nosaltres, i ara, un cop deixat l'escó, està molt bé que hi hagi renovació i ella pugui entomar la seva vida fent la feina que li agrada.

Com viu des de la presó les mostres de suport? Troba a faltar més gent implicada en la causa?

P.: De mostres de suport n'hi ha moltes i les hi fem arribar per carta, per les trucades que ens pot fer i també per la premsa que li fem arribar, que també l'ajuda a estar informada.

M.: Pel que fa als partits, el suport sempre hi ha estat, per part dels partits independentistes. I hi ha gent dels comuns i Podem que l'ha anat a veure, però hi ha ignorància total per part dels altres partits. Dels socialistes, Ciutadans i el PP no hem rebut cap suport. Em costa d'entendre que gent amb qui ha estat compartint escó no tingui sensibilitat, perquè abans de ser polítics són persones. Estic segura que la Dolors tindria aquesta sensibilitat, si fos a la inversa.

P.: Un exemple molt clar va ser el ple que es va fer darrerament al Parlament, quan van assistir-hi familiars dels presos. Es va veure molt clar com mig Parlament es va girar i els va aplaudir i com l'altra meitat no es va ni girar perquè no els podien mirar a la cara. Això va ser un detall, una fotografia que tinc gravada.

Què n'espereu de la manifestació d'aquest diumenge?

M.: Pensem que ens donarà energia, que ens donarà veu, i voldríem que no fos només una representació d'aquest diumenge. Perquè aquesta situació tingui sortida, les manifestacions no han d'aturar-se. Estic contenta que la manifestació tingui una base molt àmplia i que siguem tantes entitats que demanem la llibertat dels presos, però també és veritat que soc escèptica perquè no veig gaires mobilitzacions arreu d'Espanya que ens donin suport, i la veu d'Europa costa molt que surti. Ens hem d'animar mútuament entre els catalans, però encara falta més.

Considerem que des que hi ha presos polítics pel Procés s'ha oblidat en certa manera les preses?

M.: Sí, i tant. És molt trist però, pel fet de ser dones, passa. Quan la Dolors va estar tancada la primera vegada, estàvem molt pendents dels mitjans de comunicació i m'adonava que moltes vegades es parlava només de Soto del Real i Estremera. Me n'alegro pels companys, que hi pensem molt, també, però era una espina clavada. I un dia vam començar a trucar als mitjans cada vegada que passava i ho fèiem notar. I quan la Dolors va sortir també feia notar que no es parlava gaire d'elles. Ara estic molt contenta perquè les coses estan canviant. Potser el primer cop també va ser una mica culpa nostra, que estàvem tan derrotats que no li donaven veu perquè no podíem. I ara hem decidit que volem ser la seva veu arreu, i vulguis o no, encomana empatia a la gent. Estem rebent molts suports i fa que no caigui en l'oblit. És la nostra obligació.

Us agradaria afegir-hi alguna cosa?

P.: Volem agrair tots els suports que rebem i tots els actes, des dels que es fan en pobles molt petits fins als que es fan en pobles més grans i amb multituds. També el simple fet dels pins amb els llaços grocs. Sembla una tonteria, però quan vas pel carrer i et trobes algú amb el llaç o els veus penjats a les cases, això et dona un impuls, un punt d'energia i de complicitat que m'agrada molt.

M.: Jo només voldria demanar a la gent que no defallim, que això seria abandonar els nostres familiars, i no ens ho podem permetre.

Mentalizada

“Volem agrair tots els suports que rebem i tots els actes, des dels que es fan en pobles molt petits fins als pobles més grans”

TXELL BONET
PARELLA DE
JORDI CUIXART

“Han posat una bomba a la creació de la meua família, però jo no tinc odi contra ningú”

PER ANTONI BASSAS

El 12 de març l'ARA va convidar Txell Bonet (Barcelona, 1975) a ser entrevistada durant l'acte que el diari va organitzar per presentar als lectors el llibre *Bon dia, són les vuit!* (Ed. Destino, 2018). Txell Bonet va arribar enèrgica i somrient, amb el seu fill, Amat, en braços i demanant calma a tothom que volia donar-li un cop de mà: “Tranquils, que aquest nen està acostumat a tot, que és fill d'autònoma”.

No et podies imaginar que la notorietat pública et vindria per una altra banda.

Sí. És curiós. Portava d'una manera discreta qui era la meva parella. Qui ho havia de saber, ho sabia. Jo no vaig estudiar periodisme. Igual que la Mònica Planas i l'Òscar Dalmau, hem fet audiovisuals i tenim un gran amor per tot el que és el cinema, que representa una altra manera d'explicar les coses, que no acostuma a ser aquell periodisme pur i dur de l'actualitat. A vegades ens miràvem els estudiants de periodisme, perdoneu, com uns mercenaris de les notícies, perquè la urgència matava una mica la manera com s'expliquen les coses. Quan malauradament fa cinc mesos va passar tot el que va passar, vaig començar a rebre una allau de missatges de gent que em coneixia, amb qui havia fet documentals, que se sorprenia i em donava escalf per la situació.

Quin és l'últim dia que has parlat amb en Jordi?

Ahir diumenge [11 de març], a la tarda. Són cinc dies a la setmana, cinc trucades de cinc minuts. Una cosa que passa molt ràpid. Esperes la trucada com si fos una cita. Ell pot fer deu trucades. En fa cinc a la seva mare als matins, i cinc a les tardes a mi. Quan un dia no em pot trucar, després en fem dues de seguides i ens sembla festa major.

Com està?

Ell està molt fort. Té molta empatia amb l'entorn, i quan veus la vida dels altres et treus importància, les coses són més fà-

cils de portar. Té molta capacitat de concentració mental i de lluitar si mai té un pensament fragilitzador, com per exemple que tenim un fill tan petit i que no el pot veure. Sap controlar molt bé la ment i està molt fort, superagrait pels suports.

Cuixart

"Sap controlar molt bé la ment per lluitar contra pensaments que el fan fràgil, com ara que tenim un fill tan petit i que no el pot veure"

Aquest divendres 16 de març fa cinc mesos que és a la presó.

Això vol dir que el nen i jo haurem fet per 22a vegada els 650 quilòmetres d'anar i els 650 de tornar. Cada setmana hem fet aquest ritual per poder fer ús del dret a la visita perquè, esclar, hi ha una cosa pitjor que fer el viatge, que és no fer-lo, però tot això s'està convertint ja en un atemptat contra els drets dels menors, recollits en la Convenció dels Drets dels Infants, i que no es tenen en compte. L'interès superior del meu fill obligaria a buscar mesures alternatives (una presó més a la vora de casa, per començar) per no repetir aquest ritual, que és una pèrdua d'energia molt bèstia: visita darrere un vidre, que se sent fatal, amb el nen fas el que pots, i arribes tardíssim a casa perquè no et quedaràs a dormir a Madrid per quaranta minuts.

¿Tu entens que als partits els estigui constant tant posar-se d'acord en la investidura?

Seré prudent amb les meves paraules, perquè són meves i no són del meu company. A vegades, per molt que se'm conegui com la dona de Jordi Cuixart, no tinc problemes d'identitat. Sé qui soc i ho porto bé. Quan parlo ara mateix, parlo per boca meva i no per boca d'ell. Humilment, us he de confessar que estic en una altra pantalla. Ells van entrar a la presó el 16 d'octubre. Com si fos un videojoc, jo estic a la pantalla de la presó. Tots els moviments que faig són on m'he quedat jo. Tinc un gran respecte pels polítics en el sentit que la feina dels altres sempre la veiem molt fàcil. Els problemes de les cases dels altres, vistos de lluny, els solucionaríem en cinc minuts. Quan som a dins, ho veiem tot més complex. Per tant, les intrigues de Palau que deuen estar vivint ells no les conec, i coses que estic movent per ajudar el meu home també van molt lentes. Entenc que a vegades les coses des de fora semblen que van lentes. Hi ha hagut una agressió de l'Estat molt forta, que si una cosa volia era el "divide y vencerás". S'han atacat lideratges molt forts, estan a l'exili o la presó. Amb això, fins i tot a les persones que són número dos els costa liderar per un respecte cap al número u. Ara sí que parlo per boca del Jordi, ell sempre em diu que tot això ha passat perquè no s'ha sabut resoldre políticament un problema, s'ha fet de manera policial, amb violència cap a la població, i de manera

judicial contra ells. I ara, per molt que potser hi hagi certs gestos a Catalunya, res és garantia de res. Volem a vegades crear Govern, i els efectes del 155 ens perjudiquen a tots i a les polítiques socials, però amb el tema dels presos polítics ara ja res és moneda de canvi de res. Que hi hagi una possible estabilitat al Govern potser no voldrà dir que se solucionin les mesures cautelars. Tot el que ens està passant és tan gros que no és fàcil ni ràpid veure com es recol·loca tothom en aquest mapa, ni els d'aquí, ni els de la presó ni els de l'exili, com ara com queda reconeguda i legitimada la figura de Puigdemont.

¿T'impresiona o et molesta sentir la veu d'en Jordi en entrevistes de famoses?

No, al contrari. Jo que vinc d'aquest món audiovisual una mica més artístic, a vegades em dic que d'en Forn, en Junqueras, en Sánchez i en Cuixart les últimes imatges que tenim són de fa cinc mesos, entrant a l'Audiència. I ja no els veiem més. Per això, les dones, si ens convideu, venim per no silenciar la seva veu. Però realment sentir la seva veu no em molesta, la trobo a faltar.

T'ho he preguntat perquè he anat a buscar una entrevista que li vam fer a l'ARA el juliol del 2017. Tres mesos abans d'entrar a la presó, quan hi havia d'haver canvis al Govern, justament perquè potser alguns consellers no aguantarien la pressió judicial de les responsabilitats que es

podrien derivar a partir d'aquell moment. Avui, repassant aquesta entrevista, he sentit algunes paraules que semblaven premonitòries.

[Entra el vídeo de l'entrevista a Jordi Cuixart.]

"Quan algú diu que no vol respondre amb el seu patrimoni, ¿està trencant la unitat?"

"Jo crec que no [...]. Com a president d'Òmnium, ara se'ns pot acusar. Arribarà el dia que l'estat espanyol ens intentarà acusar de sedició. I si jo aquell dia, o en Jordi Sánchez, amb qui tenim la unitat d'acció granítica amb l'ANC, o qualsevol altre representant d'institucions, si per la nostra situació personal veiéssim que s'altera la decisió col·lectiva [hauríem de prendre una decisió]. Jo en aquest sentit crec que tots estem sent molt responsables. I també ho és qui diu que per una qüestió personal, familiar o conjuntural no pot assumir aquest grau de responsabilitat. Aquest no serà el meu adversari. Jo no en tinc, d'adversaris, al costat de la democràcia. Tothom que lluita per la democràcia aporta el seu granet de sorra, paga una quota de 70 € a Òmnium o se'n va a formar part del Govern... Això va del conjunt, no va d'individus que són heroics. Ens hem d'adonar que això no va d'individus, va de col·lectius."

"Permeti'm una pregunta personal. Vostè és empresari?"

"Sí."

"¿S'està jugant el patrimoni fent el que està fent?"

"Penso que és possible que l'Estat també ens vingui a buscar com a individus. Jo tinc una concepció de la vida frugal i bàsica. He après a casa els valors que un és més el que sent a dintre el cor que no allò més material. Soc fill de treballadors i, si bé també estic molt orgullós de ser empresari, tinc la sensació que el moment que estem vivint és únic, històric i irrepetible. Tinc el plaer de lluitar per una societat més justa i cohesionada i d'esperar que tots plegats sabrem sortir-nos-en del gran embat de l'Estat, més que no pas per defensar el patrimoni d'en Jordi Cuixart, que no és gaire."

[Les cinc-centes persones que omplen l'auditori es posen dretes i ovationen aquestes paraules.]

Ell continua sent així, o encara més. Ha dit tres conceptes. "Jo no tinc cap adversari". Nosaltres ho veiem així tots dos. Estem molt bé perquè estem molt units en les coses essencials. Una és que nosaltres no tenim adversari. Sempre voldré que el meu discurs sigui positiu. Han posat una bomba a la creació de la meva família, però jo tinc ràbia ni odi contra res ni ningú. "Això és col·lectiu, no va d'herois". Ell és a la presó, i crec que la solidaritat que tenim és perquè tots sentim que una part de nosaltres és allà. Sobretot en el cas dels Jordis,

que Amnistia Internacional denuncia la seva situació. Crec que és com haver posat el poble que es manifesta a la presó. Després, sobre el tema econòmic, sempre fa de mal parlar. Aquestes coses poden ser malinterpretades. Fins i tot ell, que té l'empresa, que continua funcionant, la seva preocupació màxima és que les desenes de treballadors que hi ha allà puguin tenir una bona vida guanyant-se la feina i el sou.

Com us podem ajudar?

Ja ho esteu fent. Ara diré una cosa potser una mica bèstia, que no se'm malinterpreti. No vinc de cap retir espiritual ni soc professora de ioga. Volíem la democràcia per a la independència, i ara voldrem la independència per a la democràcia. Al final, l'objectiu últim de tot això és fer una societat millor. Parlant en aquests termes bonistes, per què ens passa el que ens passa?, reflexiono. Per què Europa no ens ha ajudat més? Pels interessos econòmics, els interessos de les empreses de l'Íbex. Qui té el poder no sé quin problema té, però necessita mantenir-lo. A vegades sembla que són esclaus d'aquest poder. Hi ha un establiment al món que intenta controlar les coses i no li va bé que nosaltres ens descontrolem. Quan nosaltres ara solucionem el problema de recuperar les nostres llibertats i institucions, seguirà havent-hi gent que es mor al Mediterrani. Sempre hi haurà una causa per la qual lluitar. Això no s'acaba mai, de feina en tenim sempre. Al final, la veritable revolució és una cosa tan ton-

ta com mirar cap endins. Estar en pau amb nosaltres mateixos. Aquesta gent que necessita conquerir altres territoris, sotmetre altra gent amb sous molt baixos per tenir empreses molt grans amb molts beneficis. Aquest tipus de món no m'interessa. Si cadascú de nosaltres educa bé els seus fills, tracta bé els que té al voltant, això és com una taca d'oli que s'escampa. Les empreses on consumim podem mirar que siguin responsables, pròximes, ètiques, cooperatives. Tot això és molt lent. Perquè, per més que consumeixi diferent, el meu home no sortirà ràpidament de la presó. El capitalisme ens té endollats a la maquinària de la productivitat, de manera que no podem pensar què estem fent. Si entre tots nosaltres ens tractem una mica millor, potser amb la veïna, el cosí, l'avi a qui no truquem, i intentem cadascú amb si mateix pensar què podem fer per fer la nostra vida més amable i justa amb els altres, indirectament, aquesta energia positiva acabarà arribant. Potser d'aquí 20, 30 o 40 anys, però que arribi, no? Que arribi. Així ens podeu ajudar.

Incertesa

“Tot el que ens passa és tan gros que no és fàcil veure com es recol·loca tothom en aquest mapa, ni els d'aquí, ni els de la presó ni els de l'exili”

SUSANNA BARREDA
COMPANYA DE
JORDI SÀNCHEZ

“Quan té bona relació amb un company de cel·la, l’hi canvien”

PER NÚRIA ORRIOLS

Susanna Barreda, companya de Jordi Sánchez, és psicòloga. Tenen tres fills, la més petita acaba de fer onze anys. Mentre dura l’entrevista, rep una trucada de Sánchez des de Soto del Real. Està bé.

Aquesta setmana [la del 6 a l'11 de novembre del 2017] has vist el Jordi?

El vaig veure la setmana passada, però dimarts anirem a veure'l tota la família. Serà el primer cop que fem un vis-a-vis. Et deixen una sala, on almenys el pots tocar i parlar-hi durant dues hores. Com a màxim poden entrar-hi quatre persones. Fins ara només ens hem vist a través d'un vidre.

Hi pots parlar per telèfon?

Parlem durant tres o quatre minuts gairebé cada dia. Els presos tenen unes targetes [amb un límit de temps] i fan cues per accedir al telèfon. Hem après a anar per feina, em diu què necessita i si està bé.

I el seu dia a dia a la presó?

Camina molt pel pati, per compensar les hores que està dins la cel·la. Els horaris són molt rígids. A les vuit esmorzen, després tenen estona al pati, després poden anar a la biblioteca i van a dinar. A les set sopen i després els tornen a tancar.

Heu parlat del que és el més dur?

Així directament no, però és la falta de llibertat que té i que hagi sigut d'aquesta manera. La falta de relació amb els seus fills. De cop i volta una jutge ho ha decidit així.

Com va ser el moment en què t'assabentes de l'empresonament?

Va ser un dia molt llarg, vam estar tot el dia pendents i esperant com aniria.

Ell enviava missatges, a vegades una mica més positius, altres no tant. Justament anàvem a sopar quan vam veure per la televisió que decretaven presó sense fiança i a casa va ser duríssim.

Teníeu present l'escenari?

En el fons penses que no arribarà.

La via d'escapament és escriure?

El Jordi tenia moltes ganes d'escriure i ara té temps. Li dic sempre que n'ha de sortir amb un llibre. Ell escriu, però a la cel·la tenen una llum molt fluixa que no serveix gaire ni per llegir ni per escriure.

Té bona relació amb els presos?

La relació que té amb els interns és bona. Tot el que surt són mentides. Li han canviat quatre cops el company, cada cop que veuen que té bona relació amb algú l'hi canvien.

Es poden veure amb Jordi Cuixart?

Només es poden veure els diumenges a missa, amb els interns d'altres mòduls. En el dia a dia no.

Li arriba l'escalf de la gent?

La gent està molesta, indignada. Si deixem que passi això, què més ens pot passar? L'important és denunciar-ho. No es tracta d'independència, sinó de drets humans.

¿Us heu posat en contacte amb les famílies dels altres presos?

Sí, s'ha començat a fer un grup de WhatsApp. És el primer pas.

La veu dels presos

**RAÜL
ROMEVA**

La presó, eina política

“A la presó no s’hi està bé, però una persona normal, amb sentit de la justícia, pot resistir-la i sortir-ne més forta i convençuda. Cal perdre-li la por. Passaràs estones de desànim o depressió. És possible, o fins i tot probable, que algun dia ploris de pena. Però no et preocupis, és molt normal”.

Vaig rebre aquestes reflexions amb un decàleg de consells pràctics el primer cop que ens van citar a declarar, el novembre passat. Me les va enviar en Pepe Beúnza, el primer objector de consciència de l'Estat de caràcter polític (no només religiós) que va ser empresonat.

Va entrar a presó l'any 1971 i s'hi va estar més de dos anys. Ho va fer com a opció de denúncia. Avui ningú dubta que si milers d'objectors al cap dels anys van col·lapsar el sistema, fins a provocar la desaparició de la mili, és en gran part per la seva decisió (i d'altres) de passar per la presó. Jo m'hi he sentit sempre en deute.

En Pepe va ser professor a l'Escola Torre Marimon, de Caldes de Montbui, de la qual el meu pare era el director i on, de fet, vivíem. Ell em va introduir en el món del pacifisme i la defensa dels drets humans. Sota el seu mestratge em vaig fer objector i vaig iniciar una via, que mai he abandonat, a favor de la construcció de la pau, la democràcia i la llibertat.

Quan vaig rebre el seu missatge, alguns dels membres del Govern estàvem valorant de quina manera calia afrontar l'escenari, sent conscients que l'Estat arribaria fins a les últimes conseqüències. No considero que el que vàrem fer pugui ser considerat un acte delictiu i estic disposat a defensar-ho sempre que calgui, i on faci falta. Però és en gran part pel Pepe que no vaig dubtar a l'hora de prendre la decisió. Sí, la presó podia i, de fet, havia de formar part de la nostra lluita pacífica i democràtica.

Ell va entrar a presó per posar en evidència les febleses d'un Estat que ja començava a mostrar la fragilitat d'un règim moribund. Igualment, la nostra presó ha de servir per mostrar la feblesa d'un projecte democràtic fallit i d'un Estat amb importants deficiències jurídiques i, sobretot, polítiques.

Efectivament, Pepe, aquí no s'hi està bé. És trist i descoratjador viure lluny dels teus, i sentir que la família i els amics han de fer cada cop més de 1.400 km per poder veure't és molt dur. Però no sentiu pena, la nostra presó evidencia la deriva que està prenent la resposta judicial a la qüestió catalana, que no és ni de bon tros la que hauria d'adoptar una democràcia sana. Al contrari, aquesta resposta sotmet els principis que la sostenen, amb el perill de portar-la a la fractura.

Estratègia

Sí, la presó podia i, de fet, havia de formar part de la nostra lluita pacífica i democràtica

Aquest camí serà llarg i dur. Rebel·lió, sedició, cop d'estat, violència, terrorisme... Sentirem com s'expandeix la impunitat institucional i com part del sistema mediàtic, policial i judicial l'empara. Sentirem també la solitud, i com una part important de la societat encara està disposada a callar i mirar cap a una altra banda.

Però en aquest temps també hem sentit la solidaritat, el compromís, l'empatia, i hem après moltes coses, entre elles a no amagar-nos, a no renunciar al diàleg, a denunciar la injustícia o a persistir i a sobreposar-nos a les dificultats.

En aquest camí, la presó ha de ser un instrument per evidenciar a tot demòcrata que no és acceptable la manipulació que s'està fent del dret penal per reprimir una ideologia, que no es pot respondre a posicionaments polítics amb coerció judicial i amb la vulneració de drets i llibertats, i que amagar la política i optar per la repressió no solucionarà mai absolutament res. Quan les persones cridades a resguardar la

justícia conclouen que el seu fi justifica qualsevol mitjà, la responsabilitat d'enfrontar-se a aquesta opressió recau sobre tots els demòcrates. I com en Pepe em va ensenyar, la meva, la nostra presó, els ha de servir a tots ells per perdre la por a denunciar i a no acceptar aquests excessos i els perills que comporten.

Situació

Això és dur, però no sentiu pena: la nostra presó evidencia la deriva que està prenent la resposta judicial a la qüestió catalana

**JORDI
SÀNCHEZ**

Carta a la meva dona per Sant Jordi

La primavera ha arribat, a Soto del Real també. Ho ha fet sobtadament: fa quatre dies encara nevava i ara tot fa pensar que per Sant Jordi anirem amb màniga curta. Finalment tot s'acaba posant a lloc, cal no perdre totalment l'esperança.

Saps, és impossible no pensar en el Sant Jordi que enguany no tindrem, ni nosaltres ni cap de les famílies dels que Llarena ha enviat a la presó o a l'exili.

No recordo quin va ser el primer any que vàrem anar a passejar entre llibres i roses a la rambla de Catalunya. Sí que recordo que jo m'hi resistia, perquè deia que per Sant Jordi el lloc on s'havia d'anar a passejar era a les Rambles, el carrer de Ferran i la plaça de Sant Jaume. Però vàrem canviar buscant espais menys atapeïts des d'on fullejar els llibres i caminar sense la por de perdre els nens entre la gentada.

No sé quin llibre em regalaràs, però sí que sé el que et vull regalar jo. No t'oblidis de comprar els llibres als nens, sé que no te n'oblidaràs, però és important que enguany no els falti el seu llibre. Potser amb una mica de sort ells te'n regalen un, com recordo que l'Oriol va començar a fer fa un parell d'anys. I si enguany no ho fan, tampoc passarà res. Ja sabem que amb l'excusa de l'adolescència els hi perdonem gairebé tot.

El temps passa i els darrers anys amb prou feines aconseguíem que l'Abril i la Clara vinguessin amb nosaltres; l'Oriol ja era impossible. Aquest any, com a mínim, m'estalviaré aquesta discussió, tot i que estic segur que si el jutge m'hagués decretat la llibertat cap d'ells rondinaria si els diguéssim d'anar plegats a passejar entre llibres i roses.

Enguany tampoc us faltará, a tu, la Clara i l'Abril, la rosa. Estic segur que en tindreu més d'una de tanta i tanta gent que ens estima. Mai podrem retornar ni una petita part de tota l'estima que estem rebent.

La rosa que enguany no rebràs, però, serà la meva. Hauràs d'esperar i sé que esperaràs. Pots estar segura que tard o d'hora la meva rosa arribarà, perquè de la presó se'n surt. I el dia que surti ningú podrà impedir que et regali la rosa, que us regali també a vosaltres, Clara i Abril, la rosa com he fet amb tu cada Sant Jordi des de fa 27 anys i a vosaltres des que vau néixer.

Present

La rosa que enguany no rebràs, però, serà la meva. Hauràs d'esperar i sé que esperaràs. Pots estar segura que tard o d'hora la meva rosa arribarà, perquè de la presó se'n surt

Tant és si quan surto ja no és primavera. Sigui estiu, hivern o tardor, en el nostre cor serà primavera, i tothom ho sabrà. I ningú ho podrà evitar, com ningú va poder impedir que l'1 d'octubre visquéssim arreu del país la primavera més esplèndida mai imaginada.

Com et deia al començament, cal no perdre totalment l'esperança, perquè finalment tot s'acaba posant a lloc. També es farà justícia, encara que ara ens sembli impossible. I quan la justícia arribi, ho celebrarem, trobarem temps al temps per fer totes les coses que en Llarena ens ha impedit fer durant tots aquests mesos. Només de pensar-ho ja em sento un home lliure.

La meva rosa, quan arribi, serà d'un vellut roig intens. El groc serà per sempre més el record viu i dolç d'un temps en què la dignitat de tants homes i tantes dones

es va fer present a les places i els carrers del país per recuperar les llibertats robades. Gaudeix tant com puguis del Sant Jordi d'enguany. T'estimo, us estimo.

Futur

I quan la justícia arribi, ho celebrarem, trobarem temps al temps per fer totes les coses que en Llarena ens ha impedit fer durant tots aquests mesos

**JORDI
CUIXART**

Confiança i coratge

La justícia europea està desemmascarant el relat judicial, polític i mediàtic que defineix el sobiranisme com un moviment violent que es va alçar en una rebel·lió. Els fets són indiscutibles i sempre hem mantingut alta i clara la bandera de la democràcia, la pau i la llibertat, així que ens cal mantenir la serenitat i confiança intactes.

Abraçades infinites per al Carles, la Meritxell, el Toni i en Lluís, per a la Marta i l'Anna, per a la Clara; també als altres 8 presos polítics que segueixen empresonats; a les famílies, amics i companys que clamen justícia i exigeixen que tots puguem tornar a casa ben aviat; a tothom qui treballa sense treva i fa la feina ben feta perquè el castell de cartes de la mentida s'esfondri.

La causa contra Catalunya és avui més que mai una causa contra la democràcia. La nova campanya *Demà pots ser tu*, impulsada al costat d'entitats de drets humans, denuncia precisament que a l'estat espanyol qualsevol persona que no comparteixi la versió oficial pot patir la repressió, la vulneració impune dels seus drets bàsics. Més enllà de Catalunya, ho veiem a Madrid, al País Basc o a Múrcia; la repressió i la censura amenacen activistes, artistes i tots aquells qui decideixin alçar la veu.

El règim del silenci es va esquerdant i la solidaritat no té aturador: transformem la por i l'autocensura en esperança i cultura sense renúncies: #NoCallarem.

Tot passa ràpid. Ja fa 6 mesos de l'1 d'octubre i sembla gairebé una eternitat. És important que no deixem mai de reivindicar la gesta mare del sobiranisme transversal i de base, comparable al retorn del president Tarradellas, les vagues laborals dels 70 i 80 i l'Assemblea de Catalunya. Amb l'afegit gens menor que el referèndum ha estat un exercici

d'empoderament popular sense precedents i a contracorrent d'aquesta Europa fosca del s. XXI.

Aquest ha de ser el nostre talismà, un acte de valentia que ens ha canviat a tots per sempre. Mai res tornarà a ser igual i us confesso que això em dona una força tremenda en algun moment de debilitat.

La vida, aquesta conversa permanent i constant amb un mateix, ens ensenya un munt de coses. Darrerament aprenc a viure el moment com un moment complaent. És així com el presidi s'està convertint en un acte de tendresa i respecte cap a la humanitat i, també, des de la humanitat cap a mi mateix.

Antecedent

És important que no deixem mai de reivindicar la gesta mare del sobiranisme transversal i de base, comparable al retorn del president Tarradellas, les vagues laborals dels 70 i 80 i l'Assemblea de Catalunya

Un dissident xinès deia que era tot un honor per a ell ser pres polític a la Xina, ja que era la millor manera de poder denunciar la dictadura que patien els seus conciutadans.

Salvant les distàncies i les condicions, l'entenc perfectament i em faig meves les seves paraules.

No tinc cap voluntat de martiri, però prenent aquesta determinació em sé molt feliç i confio saber-la compartir amb vosaltres. Estem defensant una causa noble i justa, i això ens fa afortunats; seria injust negar-nos aquest plaer.

En el curt termini s'albira un judici que hem de saber aprofitar com a palanca democràtica de denúncia política dins l'Estat, a Europa i el món sencer. Un crit d'alerta i auxili a tots els demòcrates del planeta. Si fem bé aquesta part tinc la convicció que, els propers temps, el

camí que ens espera estarà ple de noves oportunitats. Igual que la península Ibèrica, podem convertir la República Catalana en una realitat inevitable.

Tinguem ben present ambdues coses i que res ens prengui el somriure. Guanyarem, ja que hem après a ser lliures quan més oprimits ens tenen.

Reixes

El presidi s'està convertint en un acte de tendresa i respecte cap a la humanitat i, també, des la humanitat cap a mi mateix

**ORIO
JUNQUERAS**

La força de l'amor a la llibertat

Dilluns [4 de desembre del 2017] vaig acomiadar el Carles Mundó, company de captiveri des que ens van empresonar. Un home d'una formidable formació, amb el cap ben endreçat, compromès amb el país i amb valors com la no-violència, la justícia social i la llibertat per bandera. Feliç pel seu alliberament, li vaig dir adeu amb una sentida abraçada que de ben segur traslladarà a tots vosaltres, també a tots els que avui sou a Brussel·les. I també, certament, corprès perquè el Tribunal Suprem va decidir que jo no podria acompanyar-lo i retrobar la meva família i els meus amics ni tampoc implicar-me físicament en la campanya electoral.

La profunda sensació d'injustícia és el primer que se'm va fer avinent. També la voluntat de causar dolor innecessàriament. No tant a mi sinó sobretot al meu entorn més proper. Passar d'albirar una retrobada amb aquells que avui enyoro més que mai a quedar-me reclòs en una presó a l'extraradi de Madrid és complex de gestionar emocionalment. Ara sí que he vist una cel·la per a mi sol, si bé confio a retrobar el Quim Forn. I, en canvi, us he de dir que sol no m'hi he sentit ni un instant. Sempre em sento acompanyat per centenars de milers d'ànimes, de bones persones. També pels Jordis, a Soto del Real, per descomptat.

Segueixo i seguiré defensant els meus principis sempre de forma pacífica i democràtica. El que no aconseguiran mai és que renunciï a voler que els ciutadans de Catalunya decideixin el futur de Catalunya, amb el seu vot, democràticament i pacíficament. Com ho hem fet sempre. La violència és detestable. Qui pot no commoure's quan veu que es pega a gent per voler votar? Qui no s'esgarrifa quan veu que l'extrema dreta ara té impunitat per a totes les malifetes a cara descoberta? Conviure plàcidament amb la violència i castigar la inequívoca voluntat de lluitar pacíficament per la sobirania popular, per la justícia i la llibertat, és l'expressió més plàstica de la degradació democràtica i la involució dels drets i les llibertats.

L'arrel del problema polític que avui em manté rere uns barrots és, senzillament, en el fons, la negativa al reconeixement

del diàleg entre iguals, és la negació absoluta i radical del poble de Catalunya com a subjecte polític. Aquí hi ha la clau de volta. Tant és així que, quan el Parlament adopta un acord per protegir els que passen fred a l'hivern, l'Estat el tomba sense cap pudor. I ens diu que el Parlament i el Govern no tenen dret a ajudar la gent, que ajudar la gent és una potestat que només tenen, avui, el PP i els seus aliats. O a qui li toqui el torn a la Moncloa. I com que la potestat és seva, i emparant-se ara en el 155, doncs decideixen que només s'ajudarà els catalans que passen fred si ells ho decideixen algun dia en un despatx d'un ministeri de Madrid. És tan obvi que aquest conflicte no va de banderes que em sorprèn que sovint no interioritzem, del tot, que allò que estem fent és una defensa dels drets civils i polítics de la ciutadania. Fixeu-vos bé en totes les lleis que ha suspès el TC a petició del PP, o del PSOE, o de la marca blanca del PP, que diria el Gabriel Rufián, que són aquells que van néixer de l'odi contra l'escola catalana i que avui la tenen en el punt de mira, entre d'altres.

Conflicte

L'arrel del problema polític que em manté rere uns barrots és la negació absoluta i radical del poble de Catalunya com a subjecte polític

De fet, no deixarien pedra dreta. ¿Els heu sentit protestar perquè volem però no ens deixen acollir (gràcies, Ruben Wagensberg!)? ¿S'indignen perquè volem ajudar la gent que passa fred i ens ho tomben? ¿Es queixen perquè volem gravar bancs i nuclears i ens ho impedeix el TC? Hi ha infinitat d'exemples, tants com voluntat tinguem de millorar les nostres vides i adoptar decisions com a subjecte polític. Fixeu-vos bé el que us dic. Si demà el cent per cent dels ciutadans de Catalunya prenguéssim la decisió de protegir la Mediterrània que banya les nostres costes, des d'un despatxet -potser des de Génova mateix- ens dirien que nosaltres no som ningú. ¿Els heu sentit dir res per l'afer Castor? Res, ni paraula.

Sempre hem de tenir present que tot el que fem ho hem de fer per la gent, per tota. I hem de prendre consciència que aquest és el nostre primer argument i principal ideal. També us dic, avui, des d'aquí, des d'una solitària cel·la, que l'amor a la llibertat és més fort que qualsevol rancúnia. No ho hem d'oblidar. Perquè en l'oblit hi ha la injustícia. Però que, alhora, hem de saber perdonar i aprendre a perdonar. També us dic que d'aquí en sortiré amb el puny alçat i la mà estesa a tothom, amb voluntat de cosir, de teixir complicitats. Sortiré al carrer perquè els ciutadans així ho exigiran. El 21 amb els seus vots i el 22 amb la voluntat de construir una societat lliure, justa i sobirana.

No pas pel sentit de la justícia d'un Estat governat per unes elits que no tenen cap més raó que la força bruta, ni tampoc per la seva voluntat de conciliar, raonar, debatre i pactar. El diàleg -que ens han negat- no es pot fonamentar en el sotmetiment; ni un estat és útil a la seva ciutadania quan la seva prioritat no és el seu benestar sinó la seva submissió.

Tenim, en qualsevol cas, la necessitat i la voluntat de bastir ponts i teixir complicitats, de cohesionar la societat, de fer-la forta, que quan un membre d'aquesta societat sigui penalitzat per l'estat espanyol per defensar drets civils i polítics tothom se senti identificat amb la injustícia. Avui som molts. Però no podem renunciar a ser més. Ens cal ser més per afermar tots els passos, ens cal empatitzar amb majories àmplies i que cap bandera ens en privi. Si de debò volem guanyar el futur ens caldrà més pedagogia i estendre sempre la mà. I és per això que avui em tenen tancat i és per això que temen tant ERC: per la seva capacitat d'eixamplar, de teixir complicitats transversals, i per una trajectòria que res té a veure amb sobres en negre o amb la indústria de la corrupció. Som i volem ser representants del conjunt de la societat. Per això a les nostres llistes hi ha des de l'Ernest Maragall fins a la Najat o la Jenn Díaz, des d'una lluitadora que sap què és el sacrifici com la Núria Picas fins a un sindicalista com el Jose Rodríguez.

Per això sabem que podem comptar amb el Joan Ignasi Elena o el Toni Castellà o que podem lluitar plegats amb l'amic Albano i tot el que ell representa. Perquè som i volem representar el conjunt de la societat. Gràcies a tots! Jo no us fallaré, mai. I ara, mentre no hi soc, us prego que feu pinya i entre tots em supliu, amb coratge, entrega i entusiasme.

I, finalment, un prec: sortiu a guanyar, a totes, sense complexos; només nosaltres ho podem fer, teixint complicitats i avançant cap a allò que tan bé expres-

sen unes sigles: fraternitat i justícia, República i una Catalunya lliure i de tots.

Perspectives

D'aquí en sortiré amb el puny alçat i la mà estesa a tothom, amb voluntat de cosir, de teixir complicitats. Sortiré al carrer perquè els ciutadans així ho exigiran

**JORDI
TURULL**

“He vist massa autoflagel·lació independentista”

Jordi Turull (Parets del Vallès, 1966) va sortir de la presó i va entrar en campanya com una exhalació. “No m’ha calgut preparar-me”, diu. Aquesta entrevista es va publicar el 15 de desembre del 2017, just abans de les eleccions del 21-D i mesos abans que Turull tornés a entrar a presó.

Vostè és candidat de JxCat [l'entrevista es va fer abans de les eleccions del 21-D], però després d'haver passat per la presó. ¿Té tota la llibertat per dir el que pensa, o té alguna limitació?

Estem limitats pel risc que a partir d'unes declaracions teves algú et pugui buscar les pessigolles. Fins i tot passa a nivell general al país. Ara mateix m'he trobat una noia citada a declarar per haver penjat cartells de l'1-O. Així és com ens tenen.

¿L'ha canviat d'alguna manera el pas per la presó?

Valores molt les petites coses a les quals normalment no dones importància. A vegades vols estar sol o que no et molestin. Ens hem adonat que amb qui compartíem presó era gent amb delictes molt frapants, però tothom té molta humanitat. Ens han tractat molt bé.

Tant presos com funcionaris?

Els presos i la majoria dels funcionaris. El tracte ha sigut molt correcte. Nosaltres ho vam posar fàcil. Si ens tocava grups de neteja, doncs grups de neteja. No vam demanar res que fos diferent del que tenia dret qualsevol pres. Ens van dir "Sois normals". I som normals.

¿Estaven amb presos amb delictes de sang, per exemple?

Sí. Assassins, pederastes, segrestadors, sicaris, psicòpates... Estàvem en un mòdul "de respecte" on se signen unes normes molt clares de convivència, i si no es respecten et canvien de mòdul.

¿Ha tingut temps de pensar què es podria haver fet diferent?

Nosaltres les coses les teníem previstes basant-nos en dos conceptes: la democràcia i la cohesió social. Però no vam preveure un nivell de repressió tan gran. Però també dic que no jugarem al terreny de la confrontació i la repressió perquè ens guanyarà sempre l'Estat.

I què proposen ara?

El que fem és perseverar, i el 21 tenim una oportunitat. Si no a iniciativa d'ells, que el món els digui que hi ha una realitat que han abordar.

¿Però l'independentisme ha de recalcular l'estratègia?

Recordo un missatge molt maco que em va arribar del cas de Solidarnosk, de Polònia. A la primera no s'aconsegueix mai. Allà es va trigar sis o set anys. Al final, si es manté la base, l'esperit, la contunència democràtica i pacífica, les coses es mouen. No podem dir que com que a la primera l'Estat ha reaccionat així, ho deixem estar i que no hi ha res a fer.

Rutines

"El tracte [a la presó] ha sigut molt correcte. Nosaltres ho vam posar fàcil. No vam demanar res que fos diferent del que tenia dret qualsevol pres"

Però s'haurà de fer d'una altra manera...

S'ha de perseverar i no caure en el seu relat. Per exemple amb el debat sobre l'economia. Per l'amor de Déu! Totes les dades econòmiques que hi ha hagut durant tot aquest procés han sigut positives. ¿Quan comença a haver-hi problemes? Quan els d'aquí i els de fora veuen que s'atonyina gent un dia que hi ha una urna, que s'aplica el 155...

Dimarts [el 12 de desembre del 2017] el conseller Carles Mundó va dir aquí mateix que no havia defensat mai la via unilateral.

Aquí si hi ha hagut accions unilaterals són les de l'estat espanyol. Ells sempre han actuat sense demanar permís ni buscar cap acord. Intenten crear un relat en què la víctima és la culpable i no l'agressor. Jo acceptaré els resultats del 21-D. Ells diuen que depèn de la llei. I no són jutges, són polítics. Em vull escapar d'aquest relat. He vist massa autoflagel·lació independentista. Els del tripartit del 155 no s'han estat de fer servir les armes polítiques convencionals i no convencionals.

¿Vostè va entendre que Puigdemont volgués convocar eleccions?

Les deliberacions del Govern són secretes i soc solidari amb les decisions que es van prendre. Tothom va intuir que des de l'Estat només es volien dues coses en termes polítics: humiliació i rendició. No hi tenia res a veure la decisió que prengués el president. Tot el que ha vingut estava molt calculat i pactat.

La seva campanya es basa en la restitució del president Puigdemont, però ¿i si no pot prendre possessió?

Diem una frase que ens creiem. Cada vot pel president Puigdemont l'acosta un quilòmetre aquí. És el revés més important que pot tenir el senyor Rajoy. Jo vull que a Palau hi hagi el president Puigdemont i el vicepresident. Qualsevol que no sigui Puigdemont és acceptar que Rajoy pugui canviar els presidents. Per això ens hem de concentrar perquè hi hagi el mateix Govern. Com tornarà o com ho farà no hi entraré. Però algú haurà d'explicar per què si un president és escollit democràticament no se'l deixa exercir.

ERC està a favor de restituir Puigdemont però han posat el nom de Marta Rovira sobre la taula. En el seu cas no sabem quin és el pla B.

Si entrem en aquesta lògica, la nostra llista perd tot el sentit. Començar a pensar en alternatives d'aquestes és començar a assumir la derrota. El vot al president Puigdemont val per tres. Per consolidar la independència, per restituir el Govern i és la bufetada més gran que pot rebre Rajoy. A escala internacional és Rajoy o Puigdemont.

Si el vot a JxC val per tres, ¿el vot a la CUP o ERC val menys?

No. Els meus rivals polítics són els del tripartit del 155.

Quin seria el programa de govern si guanyen?

Nosaltres volem desplegar el mandat democràtic: un estat independent en forma de República. Com ho podem fer? Sempre hi ha solució política. Nosaltres perseverem. I estic convençut que la comunitat internacional, per molt que diguin, davant un resultat potent no tornarà a quedar neutra.

¿Una diferència amb l'etapa anterior és que ara no es posaran terminis com s'havien posat abans?

Les dates s'han d'adaptar a partir de la realitat del que pots fer. Ni dates límit ni fer ballar el cap a ningú.

¿S'atreveix a fer un pronòstic sobre el resultat de les eleccions?

No, però crec que anirà molt bé per a l'independentisme. M'ho diu el nas, tot i que estic una mica refredat.

Parts

Aquí si hi ha hagut accions unilaterals són les de l'estat espanyol. Ells sempre han actuat sense demanar permís ni buscar cap acord

El dia a dia a Alcalá-Meco, Estremera i Soto del Real

PER XAVI TEDÓ

“La presó és una tremenda educació en la paciència i la perseverança”. La sentència de Nelson Mandela, el líder sud-africà que va estar tancat 27 anys per la seva lluita contra la segregació racial, posa en relleu la duresa de viure la lenta cadència del temps reclus en un centre penitenciari. Una experiència per la qual estan passant nou dirigents independentistes. Tancats durant 16 hores al dia en una cel·la de tan sols 11 metres quadrats, els membres del Govern i de les principals entitats independentistes fan front a l’empresonament amb la determinació de buscar al·licients en un món gris en què la rutina s’imposa amb la mateixa fermesa que quan es tanquen les portes del seu reduït habitacle. El president d’Òmnium, Jordi Cuixart, per exemple, comença el dia mirant d’endevinar quin és el funcionari que s’encarrega de fer el recompte de presos perquè la porta només s’obre uns centímetres: “És molt impactant despertar-te així i en Jordi ho ha capgirat perquè li costava acostumar-s’hi”, revela la seva dona, Txell Bonet. Una altra de les seves noves aficions a Soto del Real és reconèixer els ocells que sobrevolen el pati i observar la forma dels núvols: “Hi ha tan poca bellesa en una presó, on sempre veuen les mateixes cares, que aquestes petites coses li serveixen per distreure’s”, remarca Bonet.

El dia a dia entre reixes està exempt d'improvisació. Els presos surten de la cel·la a dos quarts de nou per baixar al menjador a esmorzar en rigorós silenci i a les deu comencen les activitats que organitzen els mateixos presos i que van des de la pràctica esportiva a tallers de manualitats, clubs de lectura i classes d'idiomes. Tots els reclusos estan obligats a fer quatre hores d'activitats a la setmana.

A la una del migdia es dina i només vint minuts més tard ja tornen a estar tancats a la cel·la fins a dos quarts de cinc de la tarda. Des d'aquella hora fins a les set els presos poden fer més activitats o anar a la biblioteca, que és un dels llocs on els dirigents independentistes passen més temps. A les set se serveix el sopar i mitja hora més tard ja els tanquen fins l'endemà. No tenen hora fixada per anar a dormir i la majoria aprofiten l'estona per mirar la televisió fins a la matinada.

“Tots els dies són iguals”

“A la presó aprens a conviure amb les rutines, assumeixes una vida marcada pels horaris i ja no saps en quin dia vius perquè els dilluns s'assemblen als diumenges, bàsicament perquè tots els dies són iguals”, explica el conseller Carles Mundó, que va estar tancat 33 dies a la presó d'Estremera. El titular de Justícia no troba gaires diferències entre estar tancat a la cel·la i les hores que es poden passar a l'exterior. “Fora de la cel·la no tens més sensació de llibertat per-

què el pati és com una pista de futbol sala”, assenyala Mundó, que deixa clar que “les visites ajuden a passar les hores, trenquen la monotonia”. Els presos poden rebre un cop a la setmana fins a 4 persones durant 40 minuts al locutori i dos cops al mes tenen dret a un vis-a-vis amb la família i un altre amb la parella de dues hores en una sala més àmplia. El reglament intern impedeix que els dos vis-a-vis puguin ser familiars o de parella.

Tracte

Els presos polítics catalans tenen una bona relació amb interns i funcionaris dels centres

Així mateix, els presos poden fer deu trucades de cinc minuts a la setmana. Un temps que Mundó, com la resta d'interns, considera insuficient. “Tinc tres fills i parlar amb tots ells i amb la dona era gairebé impossible”, lamenta el conseller, que no amaga que l'aspecte més dur “és el patiment de la família perquè un mateix tendeix a espavilar-se”. Ho comparteix la consellera de Governació Meritxell Borràs, que va estar empresonada el mateix temps que Mundó: “La presó és dura perquè t'allunya dels teus i només tens una trucada de cinc minuts al dia per parlar-hi”. Sí que li va servir per establir una gran amistat amb la titular de Benestar Social, Dolors Bassa: “No ens coneixíem gaire i ens vam explicar

la vida i ens vam ajudar molt, i ara ja és una amiga per sempre”, subratlla Borràs, que avui [el 15 d’abril] l’anirà a veure i tornarà per primer cop a la presó d’Alcalá-Meco. De fet, els van oferir dormir separades i totes dues ho van desestimar per la gran amistat que van forjar.

Els que sí que han preferit viure en cel·les separades són el vicepresident Oriol Junqueras i el conseller d’Interior, Joaquim Forn. “Són moltes hores compartint un espai molt petit i tots dos estan molt millor ara”, revela la dona de Forn, Laura Masvidal, que li ha posat deures perquè tingui una motivació més per tirar endavant: “Es va proposar escriure un diari, però li he dit que hi posi més literatura i expliqui com és el seu dia a dia a la presó, però també com veu la situació política des de dins. Cada mes m’emporto el material que ha escrit i el passo a una persona del sector editorial”. Això li serveix al conseller per afrontar una situació que qualifica d’injusta: “Un cop té assumit que és un pres polític, vol aprofitar al màxim el temps, no vol mirar enrere ni endavant o estar pendent del calendari, perquè diu que el cel no té perspectiva”.
Càstigs a Sánchez

El candidat de Junts per Catalunya (JxCat) a la presidència de la Generalitat, Jordi Sánchez, també ha demanat dormir sol, però la queixa que va presentar per poder reunir-se amb l’abat de Montserrat en una sala i no al locutori li ha suposat la denegació de la sol·licitud.

“I tot aquest mes d’abril no pot sortir de la cel·la a la tarda per l’àudio que va enviar durant la campanya electoral”, denuncia Susanna Barreda, la seva dona, que considera que el seu marit ho ha tingut més difícil que els altres presos “per la seva vinculació amb l’ANC i les mobilitzacions pacífiques i massives que ha promogut”.

Tot i la tensa relació amb la direcció del centre, amb els interns i els funcionaris s’hi porta bé. La resta de familiars de presos polítics també confirmen que el tracte que reben és molt bo. “No era estrany sentir algun funcionari dir que no entenien per què érem allà i els presos van fer tot el possible perquè ens sentíssim integrats, perquè ens deien que ells sí que sabien per què hi eren, però nosaltres no”, relata Mundó. El conseller de Justícia també hi va posar de la seva part exercint d’advocat: “M’explicaven el seu cas, llegia la seva sentència i els ajudava a l’hora de presentar recursos”.

Visites

Poden rebre un cop a la setmana fins a 4 persones durant 40 minuts al locutori i dos cops al mes tenen dret a un vis-a-vis amb la família i un altre amb la parella

No oblidar els presos

Aprofitant que els advocats poden veure els presos sempre que vulguin, Mundó, que va compartir cel·la amb Junqueras, els ha anat visitant com a mínim un cop al mes. “Quan vaig sortir en llibertat tenia malestar perquè sentia que l’havia abandonat i encara ara quan miro el rellotge penso en el que deu estar fent Junqueras en aquell moment”, exposa el conseller, que reconeix que el que més li va costar quan va quedar lliure va ser acostumar-se al soroll. “Et crida l’atenció el soroll i tens la sensació que la gent parla alt perquè t’has avesat a l’aïllament”.

Un silenci que trenca de bon matí el company irlandès de cel·la de Cuixart, que canta cançons tradicionals només de llevar-se. Amb ell, un belga flamenc

i un alemany d’origen marroquí que va estar tancat a la presó de Neumünster, famosa per acollir Carles Puigdemont, dina i sopa cada dia, esperant la pròxima trucada, la pròxima visita, l’anhelat dia de la llibertat.

Company de cel·la Mundó: “Quan vaig sortir en llibertat tenia malestar perquè sentia que l’havia abandonat i encara ara quan miro el rellotge penso en el que deu estar fent Junqueras en aquell moment”

REPRESENTACIÓ DE LES CEL·LES

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA
IL·LUSTRACIÓ: EDUARD FORROLL

Un anàlisi polític

PER DAVID MIRÓ

La combinació de presos i exiliats enerva l'Estat

Durant un temps hi va haver un cert debat dins l'independentisme sobre quina via era la més efectiva: la de Puigdemont d'anar a l'exili o la de Junqueras d'ingressar a la presó. O com diuen alguns, ser Tarradellas o ser Mandela. En realitat, tot i que ara ja sabem que no va ser una estratègia planificada, la combinació de presos i exiliats ha resultat molt nociva per als interessos de l'Estat, que ha intentat des del primer dia crear una esquerda entre les dues vies culpant els exiliats de la situació de presó dels que van comparèixer davant de la justícia. ¿Per què s'enerva tant l'Estat? Doncs perquè sense l'existència d'empresonats la denúncia que fan els exiliats de la situació política a Espanya tindria molta menys credibilitat i impacte mediàtic. I també serien més febles els arguments jurídics dels exiliats per afrontar les peticions d'extradició, que es basen en el supòsit que no tindran un judici just a Espanya.

Presos i exiliats, doncs, actuen com un mateix circuit que es retroalimenta. El ressò mediàtic internacional de Puigdemont no seria el mateix sense Junqueras, i aquest no té millor altaveu de la seva causa que el president deposat. És evident, doncs, que si tots els membres del Govern haguessin optat per l'exili, l'impacte no hauria sigut el mateix malgrat que llavors ja hi havia els Jordis a la presó.

Repartiment de papers

El binomi exili/presó també opera en el pla interior seguint un esquema de repartiment de papers. Així, Puigdemont, que s'ha convertit en la bèstia negra de l'espanyolisme i és acusat de covardia des de Madrid, actua com a revulsiu del món independentista, encara convalescent dels fets d'octubre, i és l'encarregat de marcar gols a l'adversari i mantenir alta la moral de la tropa amb les seves victòries sobre l'aparell judicial i diplomàtic de l'Estat. En termes d'eficiència política, Puigdemont ha resultat ser un ariet infal·lible, fins i tot quan comet errors involuntaris com el de ser detingut a Alemanya.

En canvi, Junqueras es manté com a referent ètic i projecta un missatge de concòrdia i unitat des de la cel·la d'Estremera. El fet d'haver assumit la seva responsabilitat davant els tribunals el col·loca a recer dels atacs de l'espanyolisme més furibund, que no el pot acusar de covardia, i li ha fet guanyar respecte entre les capes de la població no inde-

pendentistes, fins i tot fora de Catalunya, on es valora el seu sacrifici com un gest de coherència.

En els cercles polítics de la capital de l'Estat, de fet, no s'atreveixen a descartar Junqueras com a interlocutor de futur un cop hagi complert la condemna, cosa que sí que fan amb Puigdemont. Saben que la presó fa màrtirs, i això provoca inquietud, tal com demostren les paraules de Felipe González.

En aquest sentit, el judici que es preveu per a la tardor, i que acapararà l'atenció mediàtica internacional, pot acabar de posar la cirereta a una estratègia improvisada però que ha resultat ser molt efectiva. Els acusats tindran una oportunitat formidable per fer-se sentir. Llavors tot estarà en mans dels tres jutges del Tribunal Suprem que formin el tribunal, i que hauran d'emetre una sentència per a la història.

Trencament

“La combinació de presos i exiliats ha resultat molt nociva per als interessos de l'Estat, que ha intentat des del primer dia crear una esquerda entre presos i exiliats”

Més de 600 quilòmetres

PER EMPAR MOLINER

El viatge de la pilota groga

“Encara serà a la presó el pare l’any que ve?”, pregunta el nen. I la mare, atrafegada amb la maleta de rodes, els abrics i la bossa en una mà, i la nena petita a l’altra, fa, mentre l’empeny suaument perquè pugui al tren: “No ho sé”. El nen, que es diu Lluç, és pastat al seu pare, Oriol Junqueras. Ulls blaus, cabells rossencs i una comprensió del món que sorprèn en algú de cinc anys. La nena, que en té tres, s’assembla més a la mare, que és menuda i vivaç. “Posa’m sumes!”, demana el nen. I la mare: “Tinc sis pomes i te’n prenc...” Però ell protesta: “No, no. Posa’m sumes normals. Sense pomes”. Ella somriu: “Aquesta és la part més dura, els nens. En Lluç s’ho guarda. La Joana, que és dona, ho treu molt més. L’altre dia, va i em diu, plorant: «Me’n vaig a Madrid i ja tornaré». I va anar a fora i al cap d’una estona va entrar. I duia la mà tancada, com si agafés algú. «Ja porto el pare», va dir”.

La nena juga amb un trencaclosques que té un pollet i un espantaocells d'aquests d'abans, amb un barretet de palla. "Els Reis em van portar un vaixell romà -m'explica en Lluç- i el meu pare em va escriure una carta per explicar-me com feien les batalles". La nena, cansada, s'ha refugiat a sota de la taula, com si estigués en una caseta secreta. Té les galtes vermelles com les d'una pastora. Una veu en off diu: "Propera parada: Saragossa Delicias". I el nen: "Mare, Saragossa...! Ja és l'hora..." "¿Saps quin és l'animal més gros del món?", em pregunta en Lluç, que juga a mantenir l'equilibri al vagó restaurant, on, quan arriben a la meitat del viatge, fan el petit ritual de menjar-se una bossa de patates. I sense deixar-me temps fa: "És la balena blava! M'ho ha dit el meu pare en una carta".

Arribem a Atocha, a aquesta estació que sempre em sorprendrà pel luxe i la grandiositat. Però no tenim gaire temps. "Ràpid, ràpid, nens, no us entretingueu". Pugem en una furgoneta que ens porta fins al pàrquing on tenim el cotxe llogat per anar a Estremera, a uns seixanta quilòmetres.

"Tens la cara bruta de xocolata"

"Tens la cara tota bruta de xocolata, filla! Però és igual, el teu pare no s'hi fixarà". Ara el nen mig somica, perquè la cadireta li va petita i es troba engavanyat. "No m'agrada Estremera -mormola-. Quan és que anirem a aquell hotel?" I la mare, amb els ulls perduts: "D'aquí dos viatges".

I com si parlés només per a ella: "Hem de mirar com entrem una pilota, encara que sigui de drap, perquè pugueu jugar". Al nen li agrada molt el futbol. El sol taca la plana immensitat de Castella. Enfilem la carretera de València. Cartells: Hospital Universitario Infanta Leonor, Valdeingómez, Villamanrique, Valdelaguna. El nen està provant de sumar 120 i 120. "No em surt!", exclama desolat. "T'ajudem?", li pregunta la mare. "No, no vull que m'ajudeu! M'esteu embolicant!" I esclafeix a plorar per la suma i altres coses que no sap. La nena dorm a la cadireta. A la boca hi té una pipa. A la mà, una bossa amb les altres dues, de recanvi. Valdaracete. Fuentidueña. Estremera.

Enyorança

"L'altre dia, va i em diu, plorant: «Me'n vaig a Madrid i ja tornaré». I va anar a fora i al cap d'una estona va entrar. I duia la mà tancada, com si agafés algú. «Ja porto el pare», va dir"

"Si es posible, el DNI de todos los ocupantes", ens demana un funcionari del centre penitenciari. Aturem el cotxe de lloguer en un pàrquing desert. "Jo ja vaig tirant, eh?", declara el nen. "No, espera't, Lluç, falta mitja hora", respon la mare. I el fa córrer perquè es cansi, potser pensant

que no estigui neguitós durant les dues hores que serà amb el pare tancat en una cambra petitíssima. Ell, però, cada pocs minuts, diu: “Anem passant?” Expressions que deu haver sentit dels grans.

Cua per entrar. Altres criatures, cap vinguda de tan lluny. “Alba, deja ya a tu hermano. Qué mala estás hoy, eh?”, fa una dona joveníssima. El terra és tot ple de patates fregides i ganxitos. Una noia amb roba lluent i nova de trinca passeja nerviosa. Així que entren, vaig a dinar a un restaurant, a un o dos quilòmetres, que es diu Don Quijote. L’amo és de Terrassa. Un cop de nou a la presó el sol ja s’oculta entre els camps castellans, com un ou ferrat, i els cotxes comencen a encendre els llums. A les escales de l’entrada encara hi ha sal, de la neu que va caure la setmana passada. Els veig sortir tots tres. “El dia dos encara no està assegurat”, fa la mare, com si parlés per a ella.

El nen porta una piloteta groga de goma a la mà. “Me l’ha donat el meu pare!”, exclama. “Me la deixes agafar?”, li pregunto. “No -diu ell-. Vindrà amb mi a casa, la posaré amb les altres”.

D’on la deu haver tret l’Oriol Junqueras? Qui l’hi deu haver donat? De nou, al cotxe, per arribar amb el temps just a Madrid, aparcar, tornar les claus i córrer cap a l’estació amb els dos nens.

El cansament dels fills

Tots dos s’adormen durant el viatge i despertar-los aquest cop costa molt. El nen està tan cansat que s’asseu a les escales mecàniques de l’estació amb els ulls mig clucs. Pugem al tren, posem la maleta a lloc, hora de sopar. Un altre entrepà. I llavors, a dos quarts de nou, el pijama i el bolquer de la petita.

Em miro la mare, que combina tendresa i practicitat, i em miro la nena deixant-se fer. Ara una sabateta, ara l’altra. “Mira, Lluç, que passem per casa!” Ell només s’aferra a la pilota. “Vaig veure una pel·lícula -em diu, cansat-. Era d’un senyor que primer és mig dolent, però després es torna bo. I al final ballen tots en una festa. La mare balla...” Fa una pausa. “I el pare també”. Posa el cap al vidre i tanca els ulls. La pilota, finalment, li cau de les mans.

CENTRO PENITENCIARIO MADRID VII

PER TONI SOLER

40 minuts a Estremera

Hi ha un vidre no gaire net que ens separa. “Què fas? Dorms bé?” “Sí”. “I llegeixes?” “Una mica, però és que no tinc gaire temps, ja sé que costa de creure”. I riu, i obre els braços com un mossèn de poble, abans de dir, teatralment: “Estic estressat!” I riem. La riallada em desfà una mica el nus que tenia a l'estómac, durant tot el trajecte fins a Estremera. Era la meva primera visita a la presó, de la mateixa manera que l'Oriol Junqueras és el primer amic que veig engarjolat. Una sensació estranya, un pèl irreal, com el paisatge de l'altiplà castellà, tan agrest i tan bonic, que envolta el centre penitenciari. La inacabable plana semidesèrtica s'estén a banda i banda del complex, aïllant-lo de la civilització com les aigües de la badia de San Francisco aïllen l'antic penal d'Alcatraz. A uns quinze quilòmetres del centre hi ha l'anodí poble d'Estremera, on l'alcalde ha fet un ban demanant als veïns que pengin banderes espanyoles dels balcons.

L'Oriol es mostra xerraire, amb ganes d'encomanar un esperit positiu que no sembla del tot impostat. Evidentment, no està estressat. M'ho diu per fer broma sobre totes les tasques i activitats que ha de fer diàriament, tant les de feina comunitària, com ara netejar vidres o lavabos, fins a les d'oci -com jugar a futbol, tennis o escacs-. Entre això, les cartes que rep contínuament, i el son recuperat, la reclusió se li fa més suportable. S'ha aprimat, fa bona cara i porta el cap molt ben pentinat, gràcies a un company reclús que és perruquer de professió.

Durant la xerrada no hi ha cap moment d'autocompassió ni de ràbia. Però quan està sol -suposo- deu tenir moments de tot. La seva rutina inclou 16 hores al dia dins de la cel·la. Hi ha -en tot moment- la preocupació per la família, que va quedar molt tocada quan el jutge va alliberar tots els consellers excepte Forn, els Jordis i ell. I després hi ha la incertesa per la seva situació, pendent d'un judici encara sense data. A més, Junqueras està molt pendent de la situació política catalana. Els seus companys de partit el visiten constantment i ell reparteix consignes amb energia. Feu això, eviteu això altre, parreu amb aquest... Dins de la presó no parla de política, tot i que assegura que la seva relació amb els altres interns és cordial. "Cap mala paraula", insisteix. I a Estremera hi ha culpables de tota mena de delictes.

Vaig conèixer Oriol Junqueras el 2005, quan Joan Úbeda ens va reunir per fer un programa de televisió sobre la història de Catalunya, *El favorit*. Jo n'era el presentador i l'Oriol el savi. En aquell moment no sospitava les seves futures responsabilitats, tot i que parlàvem llargament d'història i de política, passions que compartíem. Penso en les nostres primeres trobades, ara que el veig a l'altra banda del vidre, una situació que em resulta estranya i penosa. Ell parla a través d'un auricular i jo amb un petit altaveu. És ell, però, qui trenca el gel, xerra molt i riu força. Em diu, irònic, que deunidó "com l'estem *liant* allà", en referència al panorama polític català. Comenta cofoi que s'ha aprimat 8 quilos. Em demana que expliqui a tothom que està bé i animat. Recorda que es va mig lesionar jugant a futbol. "Soc defensa *de cierre*", diu, fent gest de destraler. Quan passen els 40 minuts, la seva veu deixa de sentir-se, sense avís previ; penja l'auricular i ens acomiadem amb gestos; encaixem simbòlicament confrontant les mans en el vidre, com a les pel·lícules de presidiaris...

Amistat

Vaig conèixer Oriol Junqueras el 2005, quan ens van reunir per fer un programa de televisió sobre la història de Catalunya, *El favorit*.

Junqueras porta més de dos mesos entre reixes, en presó provisional. El jutge va desestimar la seva petició de llibertat amb fiança -com la que van obtenir altres membres del Govern- i també li han denegat, de moment, la petició de trasllat a una presó catalana, per tal de poder exercir els seus drets com a diputat electe (que inclou el dret dels votants a ser representats).

La distància obliga amics i familiars a desplaçar-se setmanalment a Madrid per gaudir de 40 minuts exactes de conversa en un locutori. Dissabte, quan hi vaig anar jo, acompanyat del seu inseparable col·laborador Sergi Sol, també hi havia la filla i altres familiars de Quim Forn, conseller d'Interior cessat pel 155, que comparteix cel·la amb Junqueras.

Un esforç de normalitat

Tots els visitants marxem més tranquils que quan hem arribat gràcies a l'esforç de normalitat que fan els reclusos.

Però quan els dos homes abandonen el locutori i fan una última salutació abans de desaparèixer, la tristesa apareix de manera inevitable en els rostres de tothom. I els pensaments foscos: pagava la pena, tot plegat? ¿Vam fer bé, alguns, de fer proselitisme independentista, si finalment havíem d'acabar visitant amics honestos, bona gent, a la presó d'Estremera? Com explicarem als nostres fills adolescents tot això? De què estarem parlant, quan esmentem grans conceptes com justícia, dret o democràcia?

Tornant del centre penitenciari en cotxe, em sento confortat per l'actitud d'en Junqueras i en Forn, tan afirmativa i ferma. Però la immensitat del paisatge castellà, en contrast amb les estretors del locutori d'Estremera, em generen una sensació de claustrofòbia retrospectiva. I penso que mentre ells dos i els Jordis estiguin tancats, res no serà del tot normal, ni del tot decent, en aquest país.

PER EMPAR MOLINER

Esperant la trucada: un matí amb la família de Jordi Sànchez

Viuen al barri del Guinardó, en un d'aquests carrers costeruts des d'on es veu tot Barcelona. La casa està molt endreçada. A la cuina-menjador, que és on em reben, hi ha molt pocs objectes decoratius (ni pots d'espècies, ni cullerots, ni draps) i res fora de lloc. "La teva habitació és el reflex del teu cervell. Aquest caos és el teu cervell?", els diu -els deia- Jordi Sànchez, ara tancat a la presó de Soto del Real, a les filles. Totes dues riuen quan rememoren això, perquè ja es veu que és una d'aquestes frases repetides i repetides, convertides en un tediós, però alegre, argot familiar.

M'ha obert la porta la seva dona, Susanna Barrera, psicòloga familiar, que va vestida d'esport perquè aquest matí de dissabte sortirà a caminar amb una amiga. És menuda i flexible, potser prudent. Em fa pensar en una d'aquestes gates calmoses i elegants, però que treuen les urpes si algú els amenaça les cries. Tan aviat me la puc imaginar escrivint informes i tesis doctorals com enfilant-se per una canonada per salvar algú d'un incendi. Les dues nenes (la gran té setze anys; la petita, onze) encara van en pijama (uns pijames d'aquests de molts colors, que gairebé sempre són un regal dels Reis). La gran li pregunta a la petita, discretament, si ha esmorzat, i es posa a preparar un entrepà, d'aquella manera, deixada i sol·lícita de les germanes grans amb les germanes petites en un tràn-gol. "Mare, això és de la iaia?", pregunta en veure un tàper a la nevera. "Sí -con-testa la Susanna-, és caldo de galets". I dirigint-se a mi: "Tothom ens ajuda, ara. Ahir una veïna que no coneixíem ens va portar lasanya..."

Jordi Sánchez les trucarà avui. "Et diuen cinc minuts però sempre són quatre", es queixen totes tres. Serà entre les cinc i les set de la tarda (depenent de la cua d'in-terns). "Ens hem hagut de comprar un mòbil nou, perquè et demanen el con-tracte i la factura i es veu que el meu, per alguna raó, no valia. És aquest". M'ensen-ya un telèfon senzill i, sense adonar-se'n, l'agafa com si fos de gel i s'hagués de desfer. "Sempre el portem amb nosal-

tres per si de cas. Al lavabo, a la dutxa, a tot arreu. Que hi hagi cobertura...! Quan sona, s'atura tot". La nena petita mira el terra. "Són quatre minuts que serveixen, sobretot, per als encàrrecs. «Estàs bé?» «Sí. I vosaltres, esteu bé?» I llavors et pot dir: «Apunta, apunta, Juan Antonio no sé què, has de trucar a l'advocat, que no en té i el volen extradir». I jo vinga a apun-tar". La filla gran m'explica que ha de fer el treball de recerca de batxillerat. "Volia explicar com es viu amb un pare pres polític, però no hi ha material. Així que ara el que faré -el meu pare m'ajuda- és entrevistar presos i funcionaris per ex-plicar per a què serveix la presó al segle XXI". Me la miro: "Presos d'allà entrevis-taràs?" Abaixa la mirada: "Esperaria que fossin presos d'aquí..." Vol dir que espera que traslladin el seu pare. Em sap molt de greu no haver-hi pensat. "Saps què?", fa: "A la presó sempre diuen: «*Un día más, un día menos*». Però per a nosaltres ara només és un dia més".

Records

"La teva habitació és el re-
flex del teu cervell. Aquest
caos és el teu cervell?",
els deia Jordi Sánchez,
ara tancat a la presó de
Soto del Real, a les filles.
Totes dues riuen quan re-
memoren això

Truquen a la porta. Al llindar hi apareix una dona vivaç i nerviüda; l'amiga de tota la vida, la biga mestra necessària. També va vestida d'esport. "Els nostres fills han anat junts a l'escola, els estius els passem sempre junts", em diu. Però s'interromp quan diu "Passem". S'asseu al graó de l'escala, amb la familiaritat de qui coneix la casa. "El Jordi està molt content de la declaració, eh?", li explica la Susanna. "T'ho va dir el Pina, mama?", pregunta la gran. El Pina. El nom de l'advocat, que els és tan familiar. Les quatre dones repas- sen, de nou, metòdicament, els fets. El dia aquell, quan Jordi Cuixart i Jordi Sàn- chez van pujar als cotxes de la policia per dissoldre la manifestació, per la qual els acusen de "tumultuaris". La Susanna es toca els llavis sense voler: "Quan va arri- bar a casa li vaig dir «Però què hi feies tu a dalt d'un cotxe?!» i ell em va dir «M'ho ha demanat la policia i m'ha semblat ho- norable»". Aquesta és la paraula que va dir. "Es van donar els telèfons ell i aquell policia... Encara el té apuntat. ¿Tu creus que un policia li donarà el telèfon a algú que creu que és «tumultuari»?" L'amiga toca l'ase. "Quan van veure que els co- txes estaven oberts i que a dins hi havia armes, van cridar gent de l'ANC perquè els ajudessin a custodiar-los". I la filla gran afegeix: "La primera imatge que surt per la tele aquell dia és la de la Guàrdia Civil anant a mirar darrere dels cotxes". Penso en això que acaba de dir.

L'amiga s'aixeca. "Anem al búnquer?" La Susanna fa que sí. Es refereix al búnquer

de la Guerra Civil que hi ha a dalt de la muntanya. Ara el visiten molta gent jove i turistes. "Mare, li puc fer allò del mòbil, doncs?", li pregunta la filla gran. "Sí, fes- li", contesta ella. I la petita somriu. Potser li ha de baixar algun programa.

"Saps què li han dit els companys de la presó?", em pregunta la Susanna mentre ens posem les jaquetes per sortir. "*Cuan- do tú te vayas, ¿quién se va a quejar?*". "Perquè l'altre dia, per menjar, els van fer un ou dur, bullit amb closca, però la clos- ca estava plena de d'excrement de galli- na". "*No nos podemos comer esto*", va dir ell als companys. Els ulls de la filla gran espurnegen: "Dels presos ningú se n'en- recorda", mormola. I ja entenc que això no ho diu pel seu pare, sinó per tots els altres. "Va passar una cosa -relata molt a poc a poc-: un pres quedava en llibertat. És un pres que va amb crosses, saps? El van deixar lliure a les vuit del vespre amb cinc euros. Tu has vist aquella presó, tan lluny de tot. Devia perdre l'autobús i de- via quedar-se allà sol, sense ningú. Allà, amb les crosses.

Companys

Els ulls de la filla gran es- purnegen: "Dels presos ningú se n'enrecorda", mormola. I ja entenc que això no ho diu pel seu pare, sinó per tots els altres

On devia dormir amb el fred que fa? Com vols que aquest home es pugui reinsertar?” La mare es mira la petita. “¿Tu t’enrecordes del que vas dir al primer *vis-à-vis*?” Ella fa que no: “Vas dir que et feia pensar en El nen del pijama de ratlles “. La nena fa un somriure melangiós.

“Aquell primer *vis-à-vis*... -segueix recordant la Susanna-. Un funcionari em va dir: «*Le toca chequeo*». I jo: «A mi?» I ell: «*Le ha tocado*». L’amiga l’agafa de l’espatlla: “L’hi fan a tothom?” La Susanna nega amb el cap. “El Jordi em deia: «Però te l’ha fet una dona, no?»” Agafa les claus: “Sents el poder, la sensació de ser un ramat. Els «*Venga, vayan pasando... Venga, los del módulo 8*». Em mira. “Ens van posar d’esquena a la paret i van passar amb uns gossos. A la meva filla petita el gos li arribava al cap”. Em miro la màquina del cafè del marbre de la cuina.

Ara tots en tenim, d’aquestes màquines. No sé si deuen quedar cafeteres italianes. “En Jordi és molt cafeter”, fa ella, endevinant el que em passa pel cap. “I cada matí, quan em faig un cafè hi penso. S’ha passat al te! Els matins es veu que els presos se’l passen jugant. I si fan trampes, doncs es poden clavar un boli...” Sortim. “Fes els deures, eh?” I la petita fa un “Vale...!”, enrogallat i tímid, que tothom que té fills ha sentit alguna vegada.

Un cop a fora es posen a caminar. El sol de l’hivern ha fet sortir tot d’ocells i de gent amb ganes de passejar. “Els eucaliptus fan tan bona olor”, diu la Susanna. I l’amiga li xiuxiueja: “Necesito hablar amb tu”. Perquè ja es veu que, passi el que passi, deu ser una dona molt acostumada a escoltar. Una dona a qui tothom l’hi explica tot.

AVE 3112

13:44

MADRID A TOCHA

Adéu

PER EMPAR MOLINER

40 minuts de vidre a la presó de Soto del Real

S'enfila al vagó tota sola, però ningú l'ajuda, perquè no porta el nadó en un cotxet, sinó a coll, amb un d'aquests transportadors de roba. És una dona d'aspecte romànic: prima, de cara ovalada i ulls grossos i ametllats. Quan es recull els cabells ho fa amb un gest pràctic i descuidat, però alhora molt íntim, que endevines que deu fer des de l'adolescència. En contrast, duu unes botes altes de taló, d'aspecte contemporani, que la fan trepitjar amb determinació. En cap moment es relaxa, però en cap moment s'atabala. Busca el seu lloc, s'asseu i es descorda els botons de la brusa. I el nen, que és rossenc i polit com si l'haguessin tret d'un pessebre, se li amorra al pit. Tots dos, llavors sí, s'abstreuen del voltant. La dona es diu Txell Bonet, és periodista, i va a veure el seu home, Jordi Cuixart, president d'Òmnium Cultural, que és a la presó de Soto del Real des del 18 d'octubre. "El nen ho sap perfectament, que va a veure el seu pare", em diu. Al nen li van posar Amat.

“Avui tindrem 40 minuts de vidre”, m’explica. Perquè ja fa servir l’argot carcerari (tampoc diu “Soto del Real”, sinó “Soto”, només). “Tinc dos *vis-à-vis* al mes. Un d’íntim i un de familiar. Avui, al vidre hi podrem entrar quatre, perquè el nen compta com *una* persona. Vindran dos amics que encara no l’han vist. Al nostre mòdul no pots entrar-hi cap càmera de fer fotos, o sigui que no ens podem fer fotos tots tres. El vidre està molt brut. Els primers dies hi posàvem les mans, hi fèiem petons...” Però s’interromp, perquè el nen, que juga amb un raspall de dents, es queixa. “Se li ha de canviar el bolquer”, m’explica. Abaixa les dues tauletes dels respatllers i, en un moment, ho fa. Tres hores.

Em sorprèn la grandiositat d’Atocha. Dins de l’estació hi ha palmeres tropicals i un aquari. En una paret, tot de plaques dels successius inauguradors. El rei Joan Carles, Francisco Álvarez Cascos... A fora ja ens espera el taxista. “Podria anar en transport públic per agafar l’autobús que va a Soto (el taxi val 100 euros anar i tornar) però llavors perdria molt temps, perquè has de travessar la ciutat i el nen no aguanta. Els que van a Estremera, en canvi, poden baixar a Guadalajara”.

“El primer dia que vaig venir hi havia tanta boira... -em diu, mentre es mira la pluja de Madrid-. Quan hi ha boira no els deixen sortir al pati, perquè les càmeres no els detecten. Ara passarem per Guadalix, sabeu? La casa de *Gran Hermano*. La

veritat és que no em fixo gaire en el paisatge. *Señor Edgar, ¿para volver ya tiene en cuenta que hay la cabalgata, verdad?*” I l’home, li contesta, només: “*A ver si dejan pronto libre al señor Jordi*”. Al vidre del cotxe hi ha un cartell amb una bandera de Colòmbia, que diu: “*Dame Dios mano firme, frente alta para llegar a destino sin causar mal a nadie*”. La Txell, alhora que li dona aigua al nen, mig neguitós, m’explica: “El *señor Edgar* ens dona suport”. I ell se la mira amb ulls gairebé devots: “*Yo no deseo la cárcel para quien no ha hecho mal*”.

Dia a dia

“El primer dia que vaig venir hi havia tanta boira...” -em diu, mentre es mira la pluja de Madrid-. Quan hi ha boira no els deixen sortir al pati, perquè les càmeres no els detecten

Ens aturem a dinar en un restaurant que es diu Miratoros (un lloc que li han dit que és senzill, que és el que ella vol) i mengem, en mitja hora, un *potaje*. A la tele expliquen que Oriol Junqueras no sortirà de la presó i que un presumpte assassí espera judici (en aquest ordre). Sortim cap a la presó. “Pensa que quan et vegi s’emocionarà, eh?”, li adverteix la Txell a l’amiga que ens acompanya.

“Jo sempre li estic dient que es posi bé el *telefonillo*, que li cau...” L’amiga mou el cap: “40 minuts és tan poc...” Però la Txell contesta: “Ell controla molt bé el temps”.

La presó és en un descampat envoltat de prats on pasturen les vaques. La Txell abriga el nen i li posa una gorra que simula ser el cap d’un osset, amb les dues orelletes: “Aquesta és la gorra que li agrada al papa!” I el nen balbucejia: “Ba, ba...” “*Pásese el dedo por la frente*”, li diu un funcionari a l’amic de la Txell, quan l’ha d’identificar. I explica: “*Es para que el dedo coja grasa, que si no la huella no se copia*”. I llavors, ja entren. Soroll de forrellat. Entretinc l’espera llegint tot de cartells fets a mà. “*Peculio. Para realizar los ingresos es IMPRESCINDIBLE la identificación*”. Una dona gran ranqueja cap a la taquilla: “*¡Quisiera entrarle a mi hijo un detallito de Navidad y no me dejan!*” La Txell m’ha dit, tot dinant, que el seu home li va dir, abans de festes: “No t’amoïnis pel Nadal, que a la presó no hi ha Nadal”, però que després li va confessar que el 24 a la nit tots els presos estaven molt deprimits. 40 minuts.

Surten. “Ei! El papa t’ha cantat la cançó del tractor, eh?”, xiuxiueja la Txell. I jo m’imagino el Jordi Cuixart, a qui tots hem vist per la televisió, dissolent aquella manifestació per la qual l’acusen de “tumultuari”, cantant-li una cançó al fill a través d’un telèfon.

Al darrere d’ella surten els dos amics, commoguts i capcots. Una adolescent amb malles parla per telèfon, mentre la seva filla, d’uns dos anys, menja patates fregides. “*Ya yo llegué aquí! Y la abuela no le ha conocido*”, fa. Me la imagino sola. Sola aquesta nit, sola demà, sola l’endemà.

Sortim al carrer (ara plou molt) i busquem el *señor* Edgar. “*Pues vamos para Atocha*”. La Txell lliga el nen a la cadireta, però ara plora perquè està molt cansat. La mare el consola com pot i s’interromp perquè la truca l’actor Sergi López, que ha decidit fer un vídeo, en francès, demanant la llibertat del seu home i la resta de presos polítics. “Què? Com l’heu vist?”, pregunta l’amic. “El cabell el porta diferent, eh?”, contesta l’amiga. “Se’l talla ell!”, respon la Txell. I com que el nen continua plorant li ensenya un vídeo familiar: tots tres a la platja, amb una naturalitat i una alegria salvatge, quan res els amenaçava. “No li deixo veure cap vídeo, però aquest sí”.

Amics

“Què? Com l’heu vist?”, pregunta l’amic. “El cabell el porta diferent, eh?”, contesta l’amiga. “Se’l talla ell!”, respon la Txell

Quan arribem a l'estació és un quart de set de la tarda. Pugem corrents al tren, perquè el nen, mort de gana i de son, pugui mamar. La tornada és més trista. "Quan no sabíem si havia de sortir vaig dir: «No ens posem el *vis-à-vis* abans d'hora pensant que sortiràs, per si de cas no surts»". Me la miro. Jo ho hauria fet al revés? La veig fer trucades de feina amb el nen al pit, sola com la dona d'abans. La sento preparar la secció que fa a iCat, la ràdio pública de Catalunya.

Recolza el cap al vidre i es toca els llavis sense adonar-se'n. "Quan vaig anar a Brussel·les -mormola (es refereix a la manifestació a favor dels presos polítics)-, vaig anar a un restaurant on hi havia un carro de pastissos. Uns pastissos tan ben fets...! I vaig pensar: quan el Jordi surti de la presó, el món li semblarà tan bonic..." Tanca els ulls un moment. Li queden tres hores de viatge per arribar a Sants, agafar un taxi i posar el nen a dormir. Dormir. Esperar la trucada de cinc minuts de l'endemà.

ara.cat

